

Belastingoverzicht grote gemeenten 2005

dr. M.A. Allers

COELO

COELO-rapport 05-02
februari 2005

ISBN 90 76276 35 8

© COELO, Groningen 2005

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

Aan het verzamelen en het verwerken van de gegevens voor deze uitgave is de grootst mogelijke zorg besteed. Iedere aansprakelijkheid voor de gevolgen van activiteiten die op basis van deze gegevens worden ondernomen wordt echter afgewezen.

Inhoud

0. Voorwoord	5
1. Inleiding	6
1.1. Het Belastingoverzicht grote gemeenten	6
2. Samenvatting van de belangrijkste ontwikkelingen in 2005	7
2.1. Tarieven	7
2.2. Woonlasten	8
2.3. Netto woonlasten	8
2.4. Kwijtschelding	8
3. Voorgenomen afschaffing OZB.....	9
4. Gemeentelijke belastingen.....	12
4.1. Inleiding	12
4.2. Onroerendezaakbelastingen	12
4.3. Reinigingsheffingen	15
4.4. Rioolrecht	16
4.5. Parkeerbelastingen	17
4.6. Zalmsnip	18
4.7. Kwijtschelding	20
5. Tarieven in 2005	22
5.1. Inleiding	22
5.2. OZB	22
5.3. Reinigingsheffingen	24
5.4. Rioolrecht	25
5.5. Heffingskorting	26
5.6. Kwijtschelding	26
5.7. Parkeerbelastingen	26
5.8. Secretarieleges	27
6. Woonlasten.....	28
6.1. Inleiding	28
6.2. Gemeentelijke woonlasten	28
6.3. Gemeentelijke woonlasten in het totaal aan woonlasten	31

7. Verantwoording	33
Tabellen en figuren	36

0. Voorwoord

Het *Belastingoverzicht grote gemeenten 2005* is in opdracht van het Belastingoverleg grote gemeenten opgesteld door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO). Dit is gebeurd in nauw overleg met de door de opdrachtgever ingestelde werkgroep Belastingoverzicht. Deze werkgroep bestond uit de volgende personen: Frans Kohlrautz, Hans Beimer, Arnold Kloeke, Dries Mulder en Bert Verhagen. Verder is dank verschuldigd aan Eduard Gerritsen en Corine Hoeben (COELO) voor het becommentariëren van eerdere versies van dit overzicht, en aan Femke Feenstra, Herman Flohil, Johan van Gilst, Martijn Loo, Johannes van der Veer, Thijs Vollenbroek en Eelco Zandberg voor hun hulp bij de dataverzameling en controle. Vanzelfsprekend berust de verantwoordelijkheid voor eventueel resterende onvolkomenheden bij de auteur.

1. Inleiding

1.1. Het Belastingoverzicht grote gemeenten

ACHTERGROND EN DOEL

Het *Belastingoverzicht grote gemeenten* verscheen voor het eerst in 1991. Aanvankelijk werd het opgesteld door de gemeente Tilburg, daarna door het ESBL. Met ingang van 2002 stelt COELO het Belastingoverzicht op. Het *Belastingoverzicht grote gemeenten* levert in de eerste plaats statistische gegevens die gemeenten en de VNG kunnen gebruiken bij de vormgeving van het belastingbeleid. Verder heeft het overzicht tot doel een rol te spelen in de maatschappelijke discussie over gemeentelijke belastingen.

INHOUD EN PUBLICATIE

Het Belastingoverzicht bevat jaarlijks een overzicht van de tarieven van OZB, rioolrechten, reinigingsheffingen en parkeerbelastingen van 35 grote gemeenten. Elk jaar komt bovendien bepaald thema aan bod. De afgelopen jaren waren dat de hondenbelasting, de toeristenbelasting en de baatbelasting. Dit jaar wordt aandacht besteed aan de plaats van de gemeentelijke belastingen in het geheel aan woonlasten voor huishoudens. Ook is nu een tabel opgenomen met secretarieleges.

Het Belastingoverzicht wordt sinds 2002 op internet gepubliceerd.¹ Hierdoor komen de gegevens vroegtijdig beschikbaar. Door zo vroeg mogelijk in het jaar te publiceren kunnen de gegevens optimaal worden gebruikt bij de beleidsvoorbereiding.

GEGEVENS

De in dit belastingoverzicht opgenomen tarieven zijn de tarieven zoals die door de gemeenteraad zijn vastgesteld. We zijn dus niet uitgegaan van de (primitieve) begrotingen. De gegevens zijn eind 2004 en begin 2005 door COELO verzameld. In eerste instantie is daarbij gebruik gemaakt van een elektronisch vragenformulier, waarin diverse controles zijn ingebouwd. Van sommige gemeenten is aanvullende informatie per e-mail, telefoon, post en fax verkregen. De onderzoeker dankt de medewerkers van de deelnemende gemeenten voor hun bereidwilligheid.

De getallen in de tabellen staan tegen een gekleurde achtergrond. Per kolom is ongeveer één derde blauw, één derde grijs en één derde rood. Hierdoor is in één oogopslag te zien welke waarden relatief laag of hoog zijn. Bij de keuze van de gehanteerde kleuren is zoveel mogelijk rekening gehouden met de visuele beperking van kleurenblinden.²

¹ Zie www.coelo.nl of www.wozinformatie.nl.

² Hierbij is gebruik gemaakt van J. Walraven, *Kleurenblind. Zien en toch niet zien*, Blind Color, Arnhem, 2000.

2. Samenvatting van de belangrijkste ontwikkelingen in 2005

Dit hoofdstuk geeft een samenvatting van enkele belangrijke ontwikkelingen in 2005. Achterin dit overzicht staan tabellen en figuren met detailgegevens over alle 35 onderzochte gemeenten. In deze gemeenten woont ruim 36 procent van de Nederlandse bevolking.

2.1. Tarieven

De waarde van woningen is in de grote gemeenten van 2004 op 2005 gestegen met gemiddeld 52 procent, de waarde van niet-woningen met 16 procent. Dit komt vooral doordat het peiljaar is verschoven van 1999 naar 2003. De gemeenten hebben in reactie hierop hun OZB-tarieven verlaagd.

Tabel 2.1 geeft een overzicht van de ontwikkeling van de tarieven van enkele belangrijke gemeentelijke belastingen, en van de woonlasten voor huishoudens.³ De OZB-tarieven van de grote gemeenten stijgen dit jaar – gecorrigeerd voor de waardeverandering – met 2,4 procent (woningen) en 2,9 procent (niet-woningen; voornamelijk bedrijfspanden). Huizenbezitters hebben dit jaar meer te vrezen van het Rijk dan van de gemeente: het eigenwoningforfait stijgt met 5,2 procent. Ter vergelijking: de inflatie bedraagt 1,5 procent.

Het gemiddelde tarief voor rioolrecht (aansluit- en afvoerrecht samen) neemt met 4,9 procent toe en dat van de reinigingsheffing (reinigingsrecht of afvalstoffenheffing) met 1,9 procent. Hoewel de Zalmsnip met ingang van dit jaar is afgeschaft verlenen drie grote gemeenten op eigen kosten een heffingskorting. De hoogste korting geeft Enschede (61,30 euro).

Tabel 2.1 Tarievenoverzicht 2005

	Tarief in euro's			Verandering t.o.v. 2004 (%) ^d		
	laagste	gemiddelde	hoogste	kleinste mutatie van stijging	gemiddelde	grootste stijging
OZB woningen ^a	2,58	4,62	8,54	-8,6	2,4	10,7
OZB niet-woningen ^a	5,30	8,95	16,62	-10,3	2,9	14,1
Reinigingsheffing ^b	0	245	307	-9,3	1,9	13,2
Rioolrecht ^b	0	100	181	-15,3	4,9	25,6
Woonlasten ^c	607	697	843	-8,2	1,6	7,9

Gemiddelden zijn gewogen naar inwonertal. Onder het kopje "Verandering t.o.v. 2004" staat de verandering van het gemiddelde tarief, en niet de gemiddelde verandering zoals die in de tabellen achterin dit overzicht staat.

a Tarief per 2.268 euro waarde.

b Meerpersoonshuishoudens.

c OZB gebruiker en eigenaar voor een woning met de in de betreffende gemeente geldende gemiddelde waarde, plus rioolrecht en reinigingsheffing voor een meerpersoonshuishouden, minus een eventuele heffingskorting.

d Mutatie OZB-tarieven gecorrigeerd voor de stijging van de waarde van onroerende zaken. Mutatie woonlasten gecorrigeerd voor afschaffing Zalmsnip.

³ De gegevens met betrekking tot OZB en woonlasten zijn exclusief Sittard-Geleen, omdat daar nog geen OZB-tarief is vastgesteld.

2.2. Woonlasten

Onder de gemeentelijke woonlasten verstaan we hier de OZB voor de gebruiker en de eigenaar van een woning met een voor de betreffende gemeente geldende gemiddelde waarde, plus rioolrecht en reinigingsheffing voor een meerpersoonshuishouden, minus een eventuele heffingskorting. De woonlasten lopen dit jaar met 1,6 procent⁴ op tot gemiddeld 697 euro, een kleine elf euro meer dan vorig jaar. Er is duidelijk sprake van een afnemende woonlastengroei. Vorig jaar bedroeg deze groei nog 4,4 procent, het jaar daarvoor 7,0 procent. De woonlasten zijn in absolute termen het laagst in Alkmaar (607 euro) en het hoogst in Ede (843 euro). In Haarlemmermeer dalen de woonlasten met 8 procent. Emmen verhoogt de lasten met 8 procent. Over het geheel genomen geldt: hoe hoger de woonlasten, hoe lager de stijging. De verschillen tussen gemeenten worden dus kleiner.

Van het geheel van de bijkomende woonlasten (dus naast huur of hypotheek) nemen de gemeentelijke lasten 22 procent voor hun rekening. Energie en water is met 55 procent veruit de grootste post.

2.3. Netto woonlasten

Gemeenten met dure woningen ontvangen een lagere algemene uitkering van het Rijk, omdat zij geacht worden zelf meer belasting te innen. Hoge woonlasten wijzen dus niet per se op hoge gemeentelijke inkomsten. Om hiervoor te corrigeren zijn ook de *netto* woonlasten berekend, de woonlasten na aftrek van de korting op de algemene uitkering (zie tabel 2, achterin dit overzicht). Volgens deze maatstaf is niet Alkmaar de goedkoopste grote gemeente, maar Amsterdam. De duurste gemeente is niet Ede maar Venlo. Dit voorbeeld geeft aan dat het woonlastenbegrip voorzichtig moet worden gehanteerd. Het is belangrijk te beseffen dat hoge woonlasten niet gelijk staan aan hoge gemeentelijke inkomsten.

2.4. Kwijtschelding

Huishoudens met een minimuminkomen komen in alle grote gemeenten in aanmerking voor kwijtschelding, zij het dat bij de reinigingsheffing niet altijd de gehele aanslag onder de kwijtschelding valt. Minimumhuishoudens betalen gemiddeld 6 euro aan woonlasten.

⁴ De woonlasten stijgen minder dan de afzonderlijke belastingen, door de introductie van heffingskortingen bij enkele gemeenten.

3. Voorgenomen afschaffing OZB

Als alles volgens plan was verlopen dan zou dit het eerste jaar zijn waarin gebruikers van woningen geen OZB meer betalen. De resterende OZB-tarieven zouden bovendien aan een maximum zijn gebonden. Het kabinet is echter niet in staat gebleken om deze voornemens uit te voeren. Invoering staat nu gepland voor 2006. Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de stand van zaken op dit terrein.

Voorgeschiedenis

Het kabinet Balkenende I wilde de OZB op woningen volledig afschaffen.⁵ Over dit voornemen is een uitgebreide discussie op gang gekomen.⁶ Voorstanders van afschaffing (vooral te vinden binnen de VVD) wezen aanvankelijk op vermeende kostenbesparingen, een vermeende verkleining van de armoedeval en een vermeende betere toegankelijkheid van de woningmarkt voor starters. Toen deze argumenten niet houdbaar bleken werd vooral gewezen op de grote weerstand die tegen de OZB bestaat. Ook dit is geen overtuigend argument: populaire belastingen bestaan nu eenmaal niet, en de bedoelde weerstand richt zich tegen de WOZ-taxaties (die blijven bestaan) en niet tegen de OZB.⁷ Ook wordt regelmatig gerefereerd aan de vermeende sterke en ongefundeerde stijging van de OZB in de afgelopen periode, waardoor de inflatie zou zijn aangewakkerd.⁸ Onderzoek kan dergelijke sentimenten echter niet bevestigen.⁹

Tegenstanders (waaronder de VNG en de Rfv) wijzen er onder meer op dat afschaffing de gemeentelijke beleidsvrijheid zou beknotten, dat onvolkomenheden in het verdeelsysteem van de algemene uitkering en financiële tegenvallers moeilijker zijn op te vangen, dat juist arme gemeenten door negatieve herverdeeleffecten zouden worden getroffen en dat de koopkrachtwinst voor huishoudens ongelijk (en soms zelfs negatief) zou uitpakken.

Hoofdpijnenbrief

Door de voortijdige val van het kabinet-Balkenende I is afschaffing van de OZB op woningen niet doorgegaan. Het kabinet-Balkenende II heeft in het hoofdpijnenakkoord echter het

⁵ Een uitgewerkt voorstel heeft dat kabinet overigens nooit gepubliceerd.

⁶ Zie bijvoorbeeld M.A. Allers, C.A. de Kam, C.G.M. Sterks, L. van Leeuwen en J.A. Monsma, *Voor- en nadelen van afschaffing van de OZB op woningen*, COELO, Groningen, oktober 2002 en de diverse artikelen die in de tweede helft van 2002 over dit onderwerp zijn verschenen in het maandblad *B&G*.

⁷ Dat stelt ook de voorzitter van de Vereniging WOZ-gedupeerden: H.E. Sweers, 'WOZ: Naar een eenvoudiger en transparanter taxatieproces voor woningen', *Belastingblad*, 2003, p. 1349-1353.

⁸ Zie bijvoorbeeld Vaststelling van de begrotingsstaat van het gemeentefonds voor het jaar 2004, Tweede Kamer, vergaderjaar 2003–2004, 29 200 B, nr.17.

⁹ Zie M.A. Allers en C. Hoeben, *Achtergronden van tariefstijgingen van gemeentelijke belastingen*, COELO-rapport 04-04, Groningen, 2004.

voornemen vastgelegd om het gebruikersdeel van de OZB op woningen af te schaffen, en de resterende OZB-tarieven aan een maximum te binden. De voornemens uit het hoofdlijnenakkoord zijn enigszins geconcretiseerd in een hoofdlijnenbrief die het kabinet kort voor de kerst van 2003 naar de Kamer zond.¹⁰ Een wetsvoorstel is echter nog niet ingediend.

Afschaffing gebruikersheffing en compensatie

Uitgangspunt is thans afschaffing van de gebruikersheffing van de OZB op woningen in 2006. Ter compensatie wordt 945 miljoen euro toegevoegd aan het gemeentefonds.¹¹ Dit bedrag wordt verdeeld door aanpassing van de eigeninkomstenmaatstaf. Het ijkjaar voor de compensatie is 2002, het jaar waarin de belastingtarieven nog niet beïnvloed kunnen zijn door de OZB-voornemens. Er komt een overgangperiode van een ongespecificeerde duur, waarin gemeenten hun uitgaven kunnen aanpassen. Tijdens deze periode worden nadeelgemeenten extra gecompenseerd, ten koste van voordeelgemeenten. Uitgangspunt is dat “geen gemeente er door de afschaffing van het gebruikersdeel reël (areaal en inflatie) op achteruit mag gaan”.¹²

Maximering

De resterende OZB-tarieven – voor eigenaren van woningen, en voor eigenaren en gebruikers van niet-woningen – worden aan een maximum gebonden. Dit omdat deze groepen via hun stemrecht niet voldoende invloed hebben op de belastingtarieven. Hiermee wordt impliciet toegegeven dat – als er dan toch een OZB-tarief moet worden afgeschaft – het tarief voor gebruikers van woningen hiervoor eigenlijk het minst geschikt is. Op termijn moet er een maximumtarief komen dat voor elke gemeente hetzelfde is. Voor gemeenten met een tarief dat hoger ligt wordt een overgangsregeling getroffen. Hoe lang deze van kracht blijft wordt in het midden gelaten.

Naast een maximumtarief komt er ook een maximale tariefstijging om te voorkomen dat gemeenten met tarieven onder het maximum “ongewenst snel” naar het maximum kunnen toebewegen. De maximale tariefstijging wordt gekoppeld aan de verwachte groei van het BBP. Die bedraagt thans zo’n 1,5 procent.

De hamvraag is hoe hoog het maximumtarief zal worden vastgesteld. Informeel is bekend gemaakt dat dit in het begin vermoedelijk zo hoog wordt vastgesteld dat er geen gemeenten zijn die hun tarief moeten verlagen. Zo wordt dan recht gedaan aan de belofte uit de hoofdlijnenbrief dat geen gemeente er op achteruit zal gaan. Dit is natuurlijk een wat formele opstelling; als andere gemeenten hun tarieven wel kunnen verhogen is er wel degelijk sprake van een relatieve achteruitgang.

¹⁰ Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29 200 B, Nr. 11, 19 december 2003.

¹¹ Dit bedrag wordt al geruime tijd genoemd, zonder ooit te zijn geïndexeerd. In november 2004 lijkt minister Remkes te zeggen dat dit bedrag zal worden geïndexeerd. Duidelijk is hij echter niet. Zie Tweede Kamer, vergaderjaar 2004-2005, 29 800 B en 29 800 C, nr. 10, 9 december 2004, blz. 11.

¹² Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29 200 B, Nr. 11, 19 december 2003.

Het is overigens een interessante vraag of een dergelijke tariefmaximering in de praktijk wel een drukkend effect heeft op de tarieven. Immers, het gevaar bestaat dat de maximale tariefstijging in een impliciete norm verandert. Wie de tarieven minder verhoogt beperkt daarmee de maximaal haalbare OZB-opbrengst tot in lengte van jaren. Het is niet mogelijk om een kleinere tariefverhoging later weer in te halen. Tariefverlaging, hetgeen thans nog wel eens voorkomt,¹³ zal vermoedelijk helemaal tot het verleden gaan behoren.

Overigens vermeldt de hoofdlijnenbrief dat een hardheidsclausule wordt overwogen om ontheffing te kunnen verlenen van het maximumtarief. Ook denkt men aan een clausule om het maximumtarief te kunnen aanpassen bij significante waardedalingen. Zou men er aan denken dat gemeenten met een bovengemiddelde waardestijging vanaf het begin van een nieuw waardetijdvak een lagere algemene uitkering krijgen, omdat ze geacht worden zelf meer belasting te kunnen heffen? Voor dat laatste moeten tarieven soms fors worden verhoogd.

¹³ Zie M.A. Allers en C. Hoeben, *Achtergronden van tariefstijgingen van gemeentelijke belastingen*, COELO-rapport 04-04, Groningen, 2004.

4. Gemeentelijke belastingen

4.1. Inleiding

De gemeenteraad bepaalt welke belastingen een gemeente heft, welke heffingsmaatstaven worden gehanteerd en welke tarieven daarbij gelden. De raad stelt hiertoe belastingverordeningen vast. De belastingen die geheven mogen worden zijn limitatief vastgesteld in de Gemeentewet en enkele andere wetten. De gemeente kan uit het beschikbare menu zijn eigen keus maken, maar kan geen belastingen invoeren die niet “op de kaart” staan. In een land als België mogen gemeenten wel zelf belastingen bedenken. Ook wat betreft de heffingsmaatstaven en tarieven bestaan in Nederland relatief veel beperkingen. Voor alle gemeentelijke belastingen geldt dat het te betalen bedrag niet afhankelijk mag worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen van de belastingplichtige.¹⁴ In veel andere landen mag dat wel.

De terminologie op het terrein van de gemeentelijke belastingen is enigszins verwarrend. De begrippen belastingen, heffingen en rechten worden niet altijd consequent gehanteerd. In dit overzicht gaan wij hier pragmatisch mee om.

Gemeentelijke belastingen zijn in economische zin te onderscheiden in “echte” belastingen (ook wel het eigen belastinggebied genoemd), waarvan de opbrengst naar de algemene middelen vloeit, en bestemmingsheffingen, waarvan de opbrengst voor een bepaald doel gebruikt dient te worden (zoals bijvoorbeeld de rioolrechten). De begrote opbrengst van een bestemmingsheffing mag de begrote kosten niet overschrijden. Wat in de praktijk onder die kosten verstaan mag worden is echter niet altijd duidelijk.¹⁵

In juridische zin kunnen we onderscheid maken tussen belastingen, die geheven worden ongeacht of de belastingplichtige van een bepaalde dienst gebruik maakt (bijvoorbeeld de afvalstoffenheffing), en rechten, die alleen worden geheven als de gemeente een dienst verleent aan de belastingplichtige (zoals het reinigingsrecht).

Dit hoofdstuk geeft een beknopte beschrijving van de gemeentelijke belastingen die in dit overzicht voorkomen. Ook de kwijtschelding van lokale belastingen komt in dit hoofdstuk aan de orde.

4.2. Onroerendezaakbelastingen¹⁶

ALGEMEEN

De onroerendezaakbelastingen (OZB) zijn de belangrijkste gemeentelijke belastingen, niet alleen wat betreft de opbrengst maar ook doordat deze opbrengst tot de algemene middelen

¹⁴ Gemeentewet, artikel 219.

¹⁵ Zie verder VB Deloitte & Touche en VNG, *Kostentoerekening en gemeentelijke heffingen*, Den Haag, 1999.

¹⁶ Een goed overzicht van recente ontwikkelingen en jurisprudentie is te vinden op www.wozinformatie.nl.

behoort en dus vrij mag worden besteed. De OZB worden geheven op basis van artikel 220 van de Gemeentewet. Er zijn twee onroerendezaakbelastingen: één voor gebruikers en één voor eigenaren van onroerende zaken. Het tarief heeft betrekking op eenheden van 2.268 euro (voorheen 5.000 gulden) economische waarde. Deze waarde wordt elke vier jaar opnieuw vastgesteld conform de Wet waardering onroerende zaken (WOZ). Met ingang van 2005 geldt de waarde in peiljaar 2003, in eerdere jaren die in 1999.

Het nieuwe WOZ-tijdvak duurt in tegenstelling tot het vorige slechts twee jaar. Hierna zal een WOZ-tijdvak één jaar gaan beslaan. Deze verandering maakt onderdeel uit van een pakket verbetermaatregelen voor de Wet WOZ dat met ingang van 2005 is ingevoerd.¹⁷ Andere belangrijke veranderingen betreffen het samenvoegen van de waardebeschikking en de belastingaanslag, en de invoering van een bezwaardrempel, waardoor alleen nog bezwaar kan worden gemaakt tegen de waardebeschikking als de waarde meer dan een bepaalde marge afwijkt van de vastgestelde waarde.

Verschillende categorieën onroerende zaken zijn van de OZB vrijgesteld, zoals cultuurgrond, natuurterreinen en kerkgebouwen. In 2001 is de cultuurgrondvrijstelling na jarenlange discussie uitgebreid met de substraatteelt (kassen waarin gewassen niet op de grond worden geteeld).¹⁸ In aanvulling op de verplichte vrijstellingen kan de gemeente nog andere onroerende zaken vrijstellen.

TARIEF EIGENAREN EN GEBRUIKERS

Wat betreft de tarieven gelden twee beperkingen. In de eerste plaats mag het tarief voor eigenaren niet hoger worden vastgesteld dan 125 procent van het tarief voor gebruikers. In de praktijk wordt hierbij nog wel eens naar beneden afgerond, zodat deze verhouding bijvoorbeeld op 125,047 procent uitvalt. Dergelijke aanslagen werden aanvankelijk door de rechter vernietigd.¹⁹ De Hoge Raad oordeelde echter dat de tariefstelling voor de eigenarenbelasting in dergelijke gevallen niet in zijn geheel onverbindend is, maar slechts voorzover deze het in de Gemeentewet gestelde maximum overtreft.²⁰

TARIEF WONINGEN EN NIET-WONINGEN

Sinds 1997 mag voor woningen een ander tarief worden geheven dan voor niet-woningen.²¹ Deze mogelijkheid is ingevoerd om gemeenten een instrument in handen te geven waarmee kan worden voorkomen dat een sterke stijging van huizenprijzen tot een lastenverschuiving in de OZB van niet-woningen naar woningen leidt. Tot 2001 mocht het tarief voor niet-woningen

¹⁷ Staatsblad 2004, nr. 656.

¹⁸ Staatsblad 2001, nr. 111.

¹⁹ Hof Arnhem, 27 april 2001, nr. 98/02985.

²⁰ Hoge Raad 1-3-2002, nr. 37201.

²¹ De Hoge Raad heeft vastgesteld dat een dergelijke tariefdifferentiatie niet in strijd is met het gelijkheidsbeginsel (HR, 28 februari 2001, nr. 35940). Ook het Europese Hof voor de rechten van de mens heeft inmiddels een klacht van deze strekking afgewezen (Europese Hof RVM 25 oktober 2001, nr. 73943/01).

ten hoogste 120 procent bedragen van het tarief voor woningen, maar door de verschillende waardeontwikkelingen van woningen en niet-woningen die zich bij de hertaxatie in 2001 opnieuw voordeden is deze norm versoepeld. Vanaf 2001 is tariefdifferentiatie geoorloofd waarbij de aandelen van woningen en niet-woningen in de OZB-opbrengst op het niveau van 2000 blijven (het zogeheten tijdvakpercentage), plus ten hoogste tien procent (Gemeentewet, artikel 220f).

De betreffende wetstekst is met ingang van 1 januari 2005 gewijzigd.²² De marge waarbinnen het tarief voor niet-woningen ten hoogste mag afwijken van dat voor woningen bedraagt het tijdvakpercentage plus tien procentpunten. Het vanaf 2005 geldende tijdvakpercentage wordt berekend als het tijdvakpercentage uit het voorafgaande waarderings-tijdvak, vermenigvuldigd met de waarde van woningen in 2005 als percentage van de waarde in 2004, en gedeeld door de waarde van niet-woningen in 2005 als percentage van de waarde in 2004. De in 2004 maximaal toegestane tariefdifferentiatie wordt dus aangepast voor het verschil in de lokale waardeontwikkeling tussen woningen en niet-woningen.

Sinds 2001 is een ondergrens gesteld aan de toegestane tariefdifferentiatie. Dit is de tariefdifferentiatie die de gemeente in 2000 toepaste (dus ten hoogste 120 procent). Gemeenten mogen wel afzien van tariefdifferentiatie.

OBJECTAFBAKENING

Bij onroerende zaken die bij derden in gebruik zijn of die gedeeltelijk op het gebied van een andere gemeente liggen is het belastbare object soms moeilijk af te bakenen. Vroeger resulteerde een fout bij de objectafbakening in een vernietiging van de aanslag. Dit had soms gevoelige financiële gevolgen voor de betrokken gemeente. De Hoge Raad heeft in 2002 besloten dat een onjuiste afbakening in bezwaar of beroep kan worden gecorrigeerd.²³ De aanslag wordt niet vernietigd maar zo nodig verlaagd. Dit betekende een belangrijke koerswijziging. Belastingplichtigen konden voorheen een vermeende foute objectafbakening gebruiken om de gemeente onder druk te zetten de taxatiewaarde te verlagen. Dit werkte doordat een bezwaar- of beroepsprocedure tot vernietiging kon leiden, met mogelijk grote financiële gevolgen voor de gemeente.

OPVANG SCHOKEFFECTEN

Gemeenten kunnen schokeffecten als gevolg van een hertaxatie dempen door toepassing van een zogenoemde ingroei- of aftopvariant (Gemeentewet artikel 220i). Hiermee wordt de OZB-aanslag voor objecten met een zeer grote waardestijging geleidelijk naar het nieuwe niveau gebracht (ingroei) of aan een plafond onderworpen (aftop). Bij toepassing van de ingroeivariant dient de gemaximeerde jaarlijkse toename van de OZB-aanslag voor een object op ten minste 15 procent te worden vastgesteld. Bij de aftopvariant moet de OZB-aanslag worden gemaximeerd op ten minste 130 procent van de OZB-aanslag in het laatste jaar van het

²² Zie Wet van 21 december 2000 tot wijziging van de Gemeentewet met betrekking tot de onroerende-zaakbelastingen, Staatsblad 610, artikel III.

²³ Hoge Raad, 27 juli 2002, nr. 34928.

voorgaande waarderingstijdvak. Van beide mogelijkheden maakten in het vorige waarderingstijdvak maar zeer weinig gemeenten gebruik. Een belangrijk knelpunt is de lastige uitvoering van dergelijke regelingen.

4.3. Reinigingsheffingen

Gemeenten kunnen de kosten van de afvalinzameling en -verwerking op twee manieren aan huishoudens in rekening brengen: via een reinigingsrecht of (zoals meestal) via een afvalstoffenheffing. Slechts één van beide heffingen wordt opgelegd. De afvalstoffenheffing (Wet milieubeheer, artikel 15.33) heeft een belastingkarakter: er dient te worden betaald, ongeacht of er daadwerkelijk afval wordt aangeboden. Bij het reinigingsrecht (Gemeentewet, artikel 229, eerste lid) is alleen diegene belastingplichtig die van de reinigingsdienst (of afvalcontainers) gebruik maakt. Beide reinigingsheffingen zijn bestemmingsheffingen, hetgeen betekent dat de opbrengst niet naar de algemene middelen vloeit, maar moet worden gebruikt om de kosten te dekken van de afvalinzameling en -verwerking. Desgewenst kunnen deze kosten ook (deels) uit de algemene middelen worden gedekt.

Er zijn gemeenten die ook bedrijfsafval inzamelen. Deze verhalen de kosten met een reinigingsrecht. Bedrijven die een particulier bedrijf inschakelen voor hun afval betalen geen reinigingsrecht.

Binnen gemeenten komen soms verschillende tarieven voor. In Amsterdam bepalen de deelraden de tarieven, en in heringedeelde gemeenten blijven verschillende tariefssystemen soms enkele jaren naast elkaar bestaan. Burgers die dit laatste in strijd vinden met het gelijkheidsbeginsel vinden bij de rechter geen gehoor.²⁴

De meeste gemeenten stellen het tarief afhankelijk van de huishoudensomvang (57 procent) of hanteren een vastrecht (20 procent).²⁵ Een toenemend aantal gemeenten (16 procent) koppelt het tarief aan de hoeveelheid aangeboden afval (diftar). Dit blijkt een effectieve manier te zijn om het afvalaanbod te laten dalen, onder meer doordat glas- en papierbakken beter worden benut.²⁶ Uit recent onderzoek blijkt dat dit effect afhankelijk is van het gekozen diftarsysteem.²⁷ Betalen per kilo of per vuilniszak levert globaal een daling op van de afvalhoeveelheid (gemeten in kilo per persoon) van vijftig procent voor restafval en zestig procent voor gft-afval. Betalen per keer dat de vuilnisbak wordt geleegd levert ongeveer vijfentwintig procent minder restafval en vijfendertig procent minder gft-afval op. Betaling

²⁴ Hof Den Haag, 21 december 2000, nr. BK-00/221. Zie ook 'Belastingen en gemeenten', *B&G*, oktober 2001, blz. 11.

²⁵ Bron: *Atlas van de lokale lasten 2004*, blz. 32-33.

²⁶ Zie M.A. Allers, P. Kooreman, V. Linderhof en D. Wiersma, 'Betalen per kilo remt afvalaanbod', *B&G*, april 1999, blz. 25-26 of V. Linderhof, P. Kooreman, M. Allers and D. Wiersma, Weight-Based Pricing in the Collection of Household Waste; the Oostzaan Case, *Resource and Energy Economics*, Vol. 23, October 2001, pp. 359-371.

²⁷ E. Dijkgraaf en R. Gradus (2004), Cost savings in unit-based pricing of household waste, *Resource and Energy Economics*, 26, 353-371.

gekoppeld aan de inhoud van de bak levert nauwelijks een besparing op. Opvallend is dat een zakkensysteem over het geheel genomen net zo effectief is als het veel duurdere weegsysteem. Dit is interessante informatie voor gemeenten die overwegen op diftar over te stappen. In dit Belastingoverzicht houden we bij de berekening van de woonlasten rekening met het feit dat diftargemeenten minder afval inzamelen (zie verantwoording).

4.4. Rioolrecht

Gemeenten kunnen de kosten van het beheren en instandhouden van het rioolstelsel verhalen door rioolrecht te heffen. De opbrengst van het rioolrecht is net als die van de reinigingsheffingen geoormerkt. Enkele tientallen gemeenten kennen geen rioolrecht. Zij bekostigen de riolering via de OZB. Huishoudens die niet op de riolering zijn aangesloten betalen daar dan wel aan mee. Een inwoner van Renkum die daarom naar de rechter stapte is in het ongelijk gesteld.²⁸

Rioolrecht (Gemeentewet, artikel 229, eerste lid) kan zowel van de eigenaar (aansluitrecht) als van de gebruiker (afvoerrecht) van de woning worden geheven. Vaak gaat het om een vast bedrag. Wordt de gebruiker aangeslagen dan is het tarief vaak gekoppeld aan de huishoudensomvang of het waterverbruik.²⁹ Dit laatste gebeurt in 12 procent van alle gemeenten.³⁰ Uit onderzoek blijkt echter dat het waterverbruik minder gevoelig is voor prijsprikkels dan het afvalaanbod.³¹ Diftar heeft bij het rioolrecht dan ook minder zin dan bij de reinigingsheffing. Het tarief voor eigenaren is in de praktijk vrijwel altijd een vast bedrag per aansluiting.³²

Over de vraag welke kosten wel en niet via het rioolrecht mogen worden gedekt bestaat – net als bij andere rechten – de nodige onduidelijkheid.³³ Bij het rioolrecht is dit probleem groter, omdat gemeenten die zowel een aansluitrecht als een afvoerrecht kennen moeten aangeven welk deel van de kosten aan welk recht wordt toegerekend.³⁴ Objectieve criteria hiervoor bestaan niet.

²⁸ Hof Arnhem, 21 augustus 2001, nr. 99/03270.

²⁹ Ook een tarief gekoppeld aan de WOZ-waarde komt overigens voor (Wijchen, Westland).

³⁰ Bron: *Atlas van de lokale lasten 2004*, blz. 42-43.

³¹ Zie P. Kooreman, 'De prijsgevoeligheid van huishoudelijk watergebruik', *ESB*, 24 februari 1993, blz. 181-183 en J.M. Dalhuisen en P. Nijkamp, 'De economie van H₂O', *ESB*, 6 oktober 2000.

³² De Hoge Raad (25 oktober 2002, nr. 36638) heeft echter bepaald dat een aan het oppervlak van het eigendom gerelateerd tarief voor de eigenarenheffing toegestaan is. Ook een tarief gerelateerd aan de WOZ-waarde komt voor.

³³ Zie bijvoorbeeld A.W. Schep, J.J. Verbeek en J.A. Monsma, *De gemeentelijke milieuheffingen onderzocht*, ESBL, Rotterdam, 2004.

³⁴ Zie bijvoorbeeld 'Belastingen en gemeenten', *B&G*, november 2001, blz. 13.

Doordat het rioolrecht een retributie is, kunnen in principe alleen activiteiten die de individuele belastingplichtige ten goede komen uit de opbrengst worden bekostigd. Het gemeentelijke waterbeheer omvat echter steeds meer werkzaamheden die niet aan individuele belangen zijn toe te rekenen, zoals het afvoeren van regenwater en het grondwaterbeheer. De gemeentelijke uitgaven op dit gebied zullen de komende jaren aanzienlijk toenemen als gevolg van het in 2003 gesloten Nationaal Bestuursakkoord Water en van de Europese kaderrichtlijn water.³⁵ Daarom wil het kabinet op korte termijn het bestaande rioolrecht omzetten in een bestemmingsbelasting, waaruit het volledige gemeentelijke waterbeleid kan worden bekostigd.³⁶ De eis dat de begrote opbrengst de begrote kosten niet overschrijdt blijft bestaan.

Hiernaast streeft het kabinet naar invoering van één waterketentarief dat de bestaande heffingen van het waterbedrijf (waterleverantie), de gemeente (rioolrecht) en het waterschap (zuiveringsheffing) vervangt. Invoering hiervan heeft echter nogal wat voeten in de aarde. Een van de complicaties is dat er aanzienlijke lastenverschuivingen tussen huishoudens mee gepaard gaan.³⁷ De Tweede Kamer lijkt vooralsnog niet overtuigd van het nut van invoering van een waterketenheffing.³⁸

4.5. Parkeerbelastingen

De parkeerbelastingen bestaan sinds 1991. Ze zijn ingevoerd om gemeenten de mogelijkheid te geven (strafrechtelijke) parkeerboetes te vervangen door een (fiscale) naheffingsaanslag. Hierdoor kunnen gemeenten de handhaving van het betaald parkeren in eigen hand nemen.

De Gemeentewet (artikel 225) onderscheidt twee parkeerbelastingen: een belasting op het parkeren op een bepaalde plaats, tijdstip en wijze, en een belasting op een vergunning om op een bepaalde plaats en wijze te mogen parkeren. De opbrengst van deze belastingen is niet geoormerkt.

Gemeenten hebben in 2001 expliciet de mogelijkheid gekregen om betaling van de belasting op het parkeren (niet de belasting op een parkeervergunning) uitsluitend nog langs elektronische weg te laten geschieden, bijvoorbeeld via een chipknip of chipper.³⁹ Dit maakt parkeerautomaten ongevoelig voor diefstal. In enkele gemeenten kan via de mobiele telefoon worden betaald.

³⁵ E. Gerritsen en C.G.M. Sterks, *Kostenontwikkeling in de waterketen 1990-2010*, COELO-rapport 04-03, Groningen, mei 2004.

³⁶ Interdepartementaal beleidsonderzoek: bekostiging van het regionale waterbeheer, Tweede Kamer, vergaderjaar 2004-2005, 29428, nr. 6.

³⁷ Zie C. Hoeben en E. Gerritsen, *Gevolgen invoering waterketentarief voor de lastenontwikkeling van huishoudens*, COELO-rapport 04-05, Groningen, november 2004.

³⁸ Interdepartementaal beleidsonderzoek: bekostiging van het regionale waterbeheer, Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29428, nr.5.

³⁹ *Staatsblad 2001*, nr. 303.

Wie parkeert zonder de verschuldigde parkeerbelasting te betalen kan een naheffingsaanslag worden opgelegd. Die bestaat uit twee onderdelen: de naheffing zelf, en een vergoeding voor de kosten van het opleggen van die naheffing. Voor het bepalen van de naheffing wordt doorgaans uitgegaan van een parkeertijd van één uur. Als blijkt dat de parkeertijd langer is (bijvoorbeeld doordat het betreffende wagen later op de dag opnieuw wordt gecontroleerd) wordt van een langere tijd uitgegaan. De kostenvergoeding, die per dag slechts éénmaal mag worden opgelegd, mag hooguit kostendekkend zijn. Aan de hoogte hiervan is bovendien een maximum gesteld dat jaarlijks wordt geïndexeerd.⁴⁰ Voor 2005 bedraagt dit maximum 46 euro.⁴¹

4.6. Zalmsnip

De Zalmsnip is met ingang van 2005 afgeschaft. Hiermee is een eind gekomen aan een in tal van opzichten merkwaardige regeling waar veel om te doen is geweest. Typerend voor het bestuurlijk onvermogen omtrent de Zalmsnip is dat zelfs de *afschaffing* hiervan niet zonder problemen verliep. Als zelfs een op het oog zo simpele regeling – ieder huishouden honderd gulden korting op de lokale lasten – al niet goed in te voeren, uit te voeren of af te schaffen is, hoe moet het dan met zoiets complex als de gedeeltelijke afschaffing van de OZB?

Vanaf 1998 gaven gemeenten huishoudens een korting van 100 gulden op hun belastingaanslag. Met ingang van 2002 is dit omgezet in 45,38 euro.⁴² Het doel van deze belastingkorting was huishoudens te compenseren voor de mede door rijksbeleid sterk gestegen lokale lasten. De kosten van de Zalmsnip werden gedekt door een storting van 680 miljoen gulden (309 miljoen euro) door het Rijk in het gemeentefonds. Een dergelijke toevoeging aan het gemeentefonds voor een welomschreven doel met bestedingsdwang is zonder precedent.⁴³ Formeel was de Zalmsnip verankerd in artikel 229d van de Gemeentewet, maar het kabinet heeft langs informele weg aanvullende regels gesteld. Zo was het bijvoorbeeld de bedoeling dat ook huishoudens die geen belastingaanslag ontvangen (bijvoorbeeld omdat zij geen zelfstandige woonruimte hebben) van de regeling profiteren. Het oorspronkelijke doel van de Zalmsnip is hierdoor op de achtergrond geraakt.

Met ingang van 2000 kregen gemeenten meer beleidsvrijheid bij de uitvoering van de Zalmsnip. Verdiscontering in de tarieven was sindsdien toegestaan. Via de *Septembercirculaire 1999* van het gemeentefonds was bovendien geregeld dat een lager bedrag dan 100 gulden (45,38 euro) werd geaccepteerd, zolang het niet minder is dan 75 gulden (34,04 euro).⁴⁴ Dit is het zogeheten Leidse model, dat in Leiden overigens nooit is

⁴⁰ *Besluit gemeentelijke parkeerbelastingen*, artikel 3.

⁴¹ *Staatscourant*, 6 juli 2004, nr. 126, blz. 8.

⁴² *Aanpassingswet euro*, *Staatsblad 2001*, nummer 481, blz. 3.

⁴³ *Brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties*, 8 maart 2000, Tweede Kamer, vergaderjaar 1999-2000, 26412 (4c).

⁴⁴ Zie ook Hof Amsterdam, 2 december 2001, nr. 01/144.

toegepast. Het resterende bedrag moest dan worden ingezet voor gericht armoedebeleid. Sommige gemeenten (in 2004 24) keerden overigens een *hoger* bedrag uit dan 45,38 euro, met als uitschieter Blaricum met 232 euro.⁴⁵

De Zalmsnip is met ingang van 2005 afgeschaft.⁴⁶ De reden hiervoor is dat het kabinet de beleidsruimte voor gemeenten om inkomensbeleid te voeren wil inperken. Met name het Leidse model is de regering een doorn in het oog geweest.⁴⁷ Ook is er een relatie met de plannen om de OZB gedeeltelijk af te schaffen (kosten: 945 miljoen euro). Opmerkelijk is dat de reden om de Zalmsnip in te voeren nog steeds actueel is. De gemeentelijke milieuheffingen (afvalstoffenheffing/reinigingsrecht en rioolrecht) zijn immers sterk gestegen als gevolg van rijksbeleid. Verwacht wordt dat het rioolrecht de komende jaren zelfs sterker gaat stijgen dan de afgelopen periode het geval is geweest.⁴⁸

De in 1998 gedane toevoeging aan het gemeentefonds is weer ongedaan gemaakt. Hierdoor is de omvang van het gemeentefonds met 325 miljoen euro afgenomen. Hiernaast heeft het kabinet het gemeentefonds in 2004 al structureel gekort met 100 miljoen euro.⁴⁹ Dit omdat het gecumuleerde accres van het gemeentefonds sinds 1998 hoger is geweest dan de groei van het aantal huishoudens. Met andere woorden: gemeenten hielden geld over aan de Zalmsnip. Dit is een opmerkelijk argument als wordt bedacht dat het hier om de algemene uitkering gaat, en niet om een specifieke uitkering. Toepassing van een dergelijke redenatie op beleidsterreinen waar de gemeentelijke uitgaven sterker zijn gestegen dan het accres is vooralsnog niet gesignaleerd.

Doordat de wet die de afschaffing regelt pas laat in het Staatsblad kwam te staan, en de wet onder de werking bleek te vallen van de tijdelijke referendumwet, treedt hij pas vanaf 5 februari 2005 in werking, en niet op 1 januari. Dit brengt gemeenten in moeilijkheden die de afschaffing van de lokale Zalmsnip in hun belastingverordening afhankelijk hadden gemaakt van afschaffing door het Rijk. Zij moeten alsnog met terugwerkende kracht hun verordening aanpassen. Minister Remkes voelt zich hiervoor niet verantwoordelijk. Zijn verdediging stoelt op twee stellingen. De eerste is dat de verplichting om de Zalmsnip uit te keren al sinds 2000 niet meer bestond.⁵⁰ De wijziging van de Gemeentewet die op 5 februari ingaat behelst volgens hem slechts het schrappen van bepalingen die een bepaalde wijze van uitkering van

⁴⁵ Bron: *Atlas van de lokale lasten 2004*, COELO, blz. 55.

⁴⁶ Staatsblad 2004, nr. 743.

⁴⁷ Wijziging van de Gemeentewet in verband met de afschaffing van de lokale lastenverlichting van 45,38 euro, Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29701, nr. 3, blz. 1.

⁴⁸ E. Gerritsen en C.G.M. Sterks, *Kostenontwikkeling in de waterketen 1990-2010*, COELO-rapport 04-03, Groningen, mei 2004.

⁴⁹ Wijziging van de Gemeentewet in verband met de afschaffing van de lokale lastenverlichting van 45,38 euro, Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29701, nr. 3, blz. 2.

⁵⁰ Tweede Kamer, vergaderjaar 2004-2005, Aangangsel van de Handelingen, 780.

de Zalmsnip mogelijk maken. (Toch houden gemeenten volgens de minister de mogelijkheid een Zalmsnip uit te keren. Waar deze mogelijkheid precies in de wetgeving is verankerd vermeldt de minister niet.) Remkes' stelling dat uitkering van de Zalmsnip sinds 2000 niet verplicht meer is verhoudt zich moeizaam tot de herhaaldelijk geuite eis dat gemeenten de Zalmsnip moeten uitkeren.⁵¹ Waar was die eis dan op gebaseerd?

De tweede verdedigingslinie is de observatie dat gemeenten al in juni 2004 te horen hadden gekregen dat de Zalmsnip in 2005 zou worden afgeschaft, en er dus op hadden moeten rekenen dat dit ook zou gebeuren. In juni werd echter ook nog vol gehouden dat de OZB voor gebruikers van woningen in 2005 zou worden afgeschaft, en dat de overige OZB-tarieven zouden worden gemaximeerd. Het is maar goed dat gemeenten dit niet voor zoete koek aan hebben genomen.

Gemeenten mogen thans dus nog steeds een heffingskorting geven. Alleen enkele bepalingen met betrekking tot de vormgeving van de Zalmsnip zijn afgeschaft.⁵² Enkele tientallen gemeenten maken in 2005 van deze mogelijkheid gebruik.

4.7. Kwijtschelding

De voorwaarden waarbinnen gemeenten kwijtschelding van belastingen en heffingen mogen verlenen zijn omschreven in de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990. Deze ministeriële regeling is middels artikel 255 van de Gemeentewet ook van toepassing verklaard op de belastingen van gemeenten. De gemeenteraad heeft slechts de vrijheid te besluiten minder kwijt te schelden dan de rijksregels toestaan (bij afzonderlijk besluit), of zelfs in het geheel geen kwijtschelding te verlenen. Gemeenten kunnen zelf bepalen welke gemeentelijke belastingen onder het kwijtscheldingsbeleid vallen.

Artikel 26 van de Invorderingswet 1990 bepaalt dat kwijtschelding van belastingschulden kan worden verleend als een belastingplichtige zijn of haar aanslag slechts met buitengewoon bezwaar kan voldoen. Om vast te stellen of iemand voor kwijtschelding in aanmerking komt, wordt eerst nagegaan of vermogen aanwezig is. Is vermogen boven de vastgestelde limieten aanwezig, dan kan geen kwijtschelding worden verleend. Is geen vermogen aanwezig, dan dient de betalingscapaciteit te worden vastgesteld. Om de betalingscapaciteit vast te stellen wordt eerst het netto-bestedbare inkomen berekend: dit is het netto inkomen na aftrek van een aantal vaste lasten. Van het netto besteedbaar inkomen worden vervolgens de kosten van bestaan (ook wel: kwijtscheldingnorm) afgetrokken. Deze kwijtscheldingsnorm is met ingang van 1995 voor lagere overheden vastgesteld op maximaal 95 procent van de relevante bijstandsnorm, en vanaf 1997 op maximaal 100 procent van de bijstandsnorm.⁵³ Is de aldus vastgestelde betalingscapaciteit positief, dan moet 80 procent hiervan voor belastingbetaling

⁵¹ Zie bijvoorbeeld Eerste Kamer, vergaderjaar 1999–2000, 26 412, nr. 4a en 'Remkes: gemeenten moeten Zalmsnip uitkeren', persbericht, ministerie van BZK, 8 juli 2004.

⁵² Wijziging van de Gemeentewet in verband met de afschaffing van de lokale lastenverlichting van 45,38 euro, Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29701, nr. 3, blz. 2.

⁵³ Het Rijk zelf blijft een percentage van 90 hanteren, waardoor de betalingscapaciteit voor rijksbelastingen vrijwel altijd groter is dan die voor gemeentelijke belastingen.

worden opgeëist (voor zover nodig om de aanslag te voldoen). De rest kan worden kwijtgescholden. Is geen betalingscapaciteit aanwezig, dan kan de gehele belastingschuld worden kwijtgescholden. Hoewel kwijtschelding formeel dus pas mogelijk is na individuele toetsing, komt het ook voor dat aan bepaalde groepen generiek kwijtschelding wordt verleend.

Gemeenten hebben in groten getale gebruik gemaakt van de hen geboden mogelijkheid hun kwijtscheldingsbeleid te verruimen. In 2004 hanteerden slechts tien van de 483 gemeenten een kwijtscheldingsnorm lager dan de maximaal toegestane 100 procent.⁵⁴ Op één gemeente na is voor de OZB-aanslag overal in principe volledige kwijtschelding mogelijk. Bij het rioolrecht en vooral de reinigingsheffingen komt gedeeltelijke kwijtschelding veel meer voor. Dit is vooral zo bij gemeenten waar het tarief gerelateerd is aan het watergebruik of het afvalaanbod. Door geen volledige kwijtschelding te verlenen willen deze gemeenten de prikkel om de afvalstroom of het waterverbruik te beperken handhaven.

Een beperkt aantal gemeenten (17 in 2004) heeft de kwijtscheldingregeling vervangen door een soortgelijke regeling die valt onder het gemeentelijke armoedebeleid. Hierdoor zijn deze gemeenten niet gebonden aan de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990. Dit maakt het mogelijk soepeler te zijn, zowel wat betreft normen als wat betreft toetsingsprocedure.

⁵⁴ *Atlas van de lokale lasten 2004*, COELO, blz. 74-75.

5. Tarieven in 2005

5.1. Inleiding

Van alle belastingen en sociale premies die in Nederland worden geïnd komt minder dan vijf procent voor rekening van de lagere overheden. Het aandeel van de gemeenten bedraagt ruim drie procent, dat van de waterschappen één procent en dat van de provincies een half procent. Gemeten aan de opbrengst zijn de OZB, de reinigingsheffingen (afvalstoffenheffing en reinigingsrecht) en het rioolrecht de belangrijkste gemeentelijke heffingen.

De volgende paragrafen gaan in op de ontwikkeling van de tarieven van de gemeentelijke belastingen in de grote gemeenten.

5.2. OZB

Voor woningen bedragen de OZB-tarieven van de grote gemeenten in 2005 gemiddeld 2,55 euro voor zakelijk gerechtigden en 2,06 euro voor gebruikers (tabel 4).⁵⁵ Amsterdam heeft de laagste tarieven (1,43 euro en 1,15 euro), Leeuwarden het hoogste tarief voor eigenaren (4,74 euro) en Leiden het hoogste tarief voor gebruikers (3,91 euro). Voor eigenaren en gebruikers van woningen samen is het tarief in Leeuwarden het hoogst (8,54 euro).

Het gecombineerde tarief voor woningen daalt met gemiddeld 33 procent. Gecorrigeerd voor de waardeinstijging van onroerende zaken ligt het gemiddelde OZB-tarief voor woningen dit jaar 2,4 procent hoger dan vorig jaar. De stijging ligt daarmee minder dan één procentpunt boven de inflatie van 1,5 procent.⁵⁶ Een deel van de gecorrigeerde stijging is echter te wijten aan een volume-effect: het aantal woningen en bedrijfspanden neemt toe. De waardeinstijging op grond waarvan wij de tariefmutaties hebben gecorrigeerd bevat namelijk niet alleen de stijging door de herwaardering, maar ook de volumestijging.⁵⁷ Per gemeente is de volumestijging niet bekend. Landelijk gaat het om ongeveer 1,7 procent voor woningen en 2,2 procent voor niet-woningen.⁵⁸ Hiervan uitgaande stijgt het OZB-tarief voor woningen gecorrigeerd voor de waardeinstijging met 0,7 procent. Dat is de helft van het inflatieniveau.

Voor niet-woningen bedraagt het tarief voor zakelijk gerechtigden in de grote gemeenten gemiddeld 4,95 euro en dat voor gebruikers 4,00 euro (tabel 5). Hilversum heeft de laagste tarieven (2,94 euro en 2,36 euro). Voor eigenaren heeft Nijmegen het hoogste tarief (9,23

⁵⁵ Op het moment van schrijven had Sittard-Geleen nog geen definitieve OZB-tarieven vastgesteld.

⁵⁶ Bron: CBS, persbericht 10 januari 2005.

⁵⁷ De Waarderingskamer heeft stijgingspercentages gepubliceerd die alleen de waardeontwikkeling weergeven. Dat zijn echter voorlopige cijfers, die bovendien voor veel gemeenten ontbreken. Wij hebben er geen gebruik van gemaakt, mede omdat ze in veel gevallen hoger liggen dan onze cijfers inclusief volume-effect. Zie de brief *Voortgangsrapportage herwaardering 2003* van 25 oktober 2004 op www.waarderingskamer.nl.

⁵⁸ Bron: Septembercirculaire gemeentefonds 2004, blz. 21.

euro), voor gebruikers is dat Leiden (7,45 euro). Gemiddeld is het OZB-tarief voor niet-woningen met 11 procent verlaagd. Gecorrigeerd voor de waardestijging is het tarief verhoogd met gemiddeld 2,9 procent. Net als bij woningen is hierbij nog niet gecorrigeerd voor het volume-effect. Uitgaande van het landelijke volumegroei cijfer (2,2 procent) stijgt het OZB-tarief voor niet-woningen gecorrigeerd voor waardestijging met 0,7 procent.

Gemiddeld brengt de OZB in de grote gemeenten 257 euro per inwoner op (woningen en niet-woningen, zie tabel 6). Dit bedrag varieert van 181 euro in Tilburg tot 433 euro in Leiden.

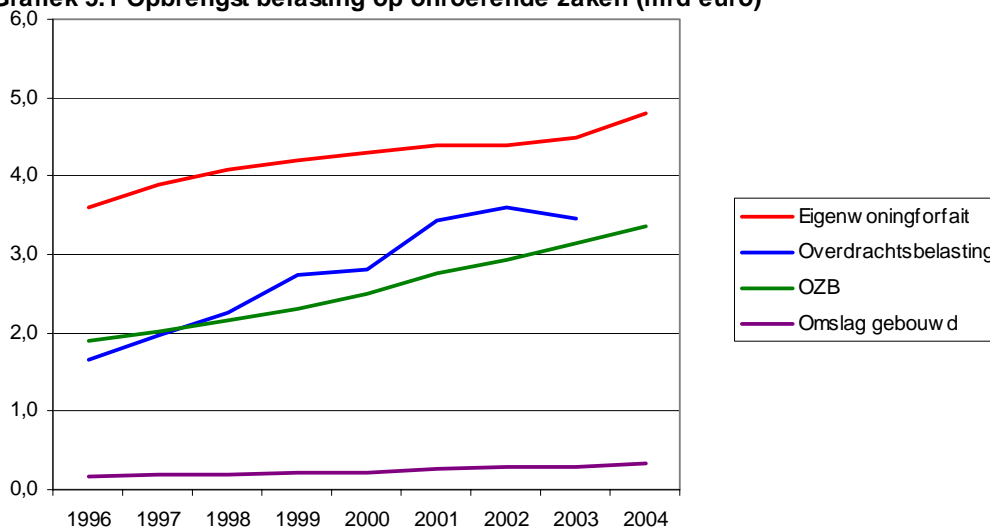
Op Leiden en Enschede na hebben alle onderzochte gemeenten de tarieven voor zakelijk gerechtigden vastgesteld op (ongeveer) 125 procent van die voor gebruikers, het wettelijk toegestane maximum. Leiden hanteert voor gebruikers en eigenaren ongeveer (maar niet precies) dezelfde tarieven; in Enschede liggen de tarieven voor eigenaren 23 procent (woningen) of 22,5 procent (niet-woningen) hoger dan voor gebruikers.

Alle grote gemeenten hanteren voor niet-woningen een hoger tarief dan voor woningen (tabel 7). Gemiddeld ligt het tarief voor niet-woningen op 198 procent van dat voor woningen. Deze verhouding varieert van 145 procent in Emmen tot 256 procent in Amsterdam. De mogelijkheid om de tarieven te differentiëren wordt gemiddeld voor 95 procent benut. Veel gemeenten nemen het tijdvakpercentage als uitgangspunt, en niet het tijdvakpercentage plus tien procentpunt (het wettelijke maximum, zie paragraaf 4.2).

Relatie met andere belastingen op woningen

De OZB is niet de enige belasting die over onroerende zaken wordt geheven. Grafiek 5.1 geeft een overzicht van de opbrengsten van andere belastingen op onroerend goed.⁵⁹

Grafiek 5.1 Opbrengst belasting op onroerende zaken (mrd euro)

⁵⁹ Bronnen: overdrachtsbelasting, OZB en omslag gebouwd: CBS. Eigenwoningforfait: tot 2000 CBS; latere jaren: Wijziging van enkele belastingwetten c.a. (Belastingplan 2004), Tweede Kamer, vergaderjaar 2003–2004, 29 210, nr. 3, blz. 22.

Het eigenwoningforfait in de inkomstenbelasting levert van deze belastingen het meest op (4,8 miljard euro in 2004). In 2004 steeg de opbrengst sterk doordat het tarief met ten minste 6,25 procent is verhoogd.⁶⁰ In 2005 zal opnieuw sprake zijn van een opbrengststijging. Dit komt niet door de hertaxatie van woningen: hiervoor wordt het eigenwoningforfait automatisch gecorrigeerd.⁶¹ Het eigenwoningforfait wordt echter jaarlijks aangepast aan de huurontwikkeling van woningen. Daardoor wordt het forfait in 2005 slechts verlaagd van 0,85% naar 0,60%.⁶² Bij een landelijke waardestijging van gemiddeld 49% (waarvan men in het Belastingplan 2005 uitgaat) is dit een toename van 5,2 procent.

Op de tweede plaats staat de overdrachtsbelasting (3,4 miljard euro in 2003). De opbrengst van deze belasting is de jarenlang fors gestegen, doordat het tarief niet neerwaarts wordt bijgesteld als de prijzen van onroerende zaken stijgen, zoals bij de andere belastingen in grafiek 5.1 wel het geval is. Na 2002 vlakt de opbrengst van deze belasting af doordat de huizenprijzen minder sterk stijgen.

De OZB levert sinds 1998 minder op dan de overdrachtsbelasting. De opbrengst van de omslag gebouwd, de “OZB van de waterschappen”, is klein ten opzichte van de andere belastingen op onroerende zaken (0,34 miljard euro in 2004). De opbrengst van deze belasting groeit wel relatief sterk (in 2004 met 18 procent).

5.3. Reinigingsheffingen

In 20 van de 35 gemeenten in dit overzicht is het tarief voor de reinigingsheffing (afvalstoffenheffing of reinigingsrecht) gekoppeld aan het aantal huishoudensleden (tabel 8). Acht gemeenten hanteren nu nog een vastrecht. In twee gemeenten hangt de aanslag af van de containerinhoud (Haarlemmermeer en Middelburg), in twee gemeenten wordt per zak betaald (Maastricht en Nijmegen),⁶³ in één gemeente per kilo (Sittard-Geleen) en in één gemeente per lediging (Apeldoorn). Leiden kent een nultarief.

In gemeenten waar per kilo, per zak of per lediging wordt betaald (*diftar*) wordt meestal minder afval aangeboden dan in gemeenten waar de burger de hoogte van de aanslag niet of

⁶⁰ Voor woningen met een waarde van 75.000 euro of hoger. Bij een waarde tussen 50.000 en 75.000 euro bedraagt de stijging 8,3 procent en bij een woning van tussen de 25.000 euro en 50.000 euro 11,1 procent.

⁶¹ Dit is geregeld in artikel 10.3, vierde lid, van de Wet IB 2001.

⁶² Wijziging van enkele belastingwetten (Belastingplan 2005), Tweede Kamer, vergaderjaar 2004–2005, 29 67, nr.3, blz. 28-29.

⁶³ In Maastricht en Nijmegen wordt alleen “grijs” afval in dure zakken verzameld. “Groen” afval wordt kosteloos opgehaald.

nauwelijks kan beïnvloeden.⁶⁴ In dit belastingoverzicht houden we hier rekening mee bij het berekenen van het gemiddelde verschuldigde bedrag (zie paragraaf 4.3 en verantwoording). Eénpersoonshuishoudens betalen in de grote gemeenten gemiddeld 205 euro; meerpersoonshuishoudens betalen 245 euro. In Leiden wordt het minst betaald: het tarief bedraagt daar 0 euro. Eénpersoonshuishoudens zijn het duurst af in Groningen (279 euro), meerpersoonshuishoudens in Delft (307 euro). Het gemiddelde tarief voor (meerpersoons)-huishoudens steeg met 1,9 procent.⁶⁵ Zeven gemeenten verlaagden dit tarief, zeven andere hielden het constant. De sterkste verhoging vond plaats in Nijmegen (13 procent). In Venlo is het tarief ruim negen procent verlaagd. Dit hangt samen met een daling van de hoeveelheid aangeboden afval. Bovendien heeft aanbesteding van de inzameling tot lagere kosten geleid. De kostendekking bedraagt in de grote gemeenten gemiddeld 93 procent (tabel 8). Vorig jaar was dit nog 89 procent. Het laagst is deze dekkingsgraad in Leiden (nul). Zesentwintig gemeenten dekken de kosten volledig uit de heffing. Doordat de ene gemeente andere kosten toerekent dan de andere is de zeggingskracht van dit kengetal overigens beperkt. Met behulp van de kostendekkingscijfers kan het tarief worden berekend waarbij de opbrengst van de heffing gelijk zou zijn aan de kosten. Dit varieert van 206 euro in Haarlemmermeer tot 332 euro in Heerlen. Het is niet duidelijk in hoeverre deze verschillen variërende kosten van de afvalinzameling en -verwerking, dan wel verschillen in kostentoerekening weerspiegelen.

5.4. Rioolrecht

Van de 35 vergeleken gemeenten kennen 15 gemeenten een afvoerrecht en 22 een aansluitrecht (tabel 9). Zeven gemeenten kennen geen van beide. Het afvoerrecht is doorgaans een vastrecht. Eén gemeente heeft het tarief gekoppeld aan het waterverbruik (Heerlen) één aan de huishoudensomvang (Dordrecht) en één aan de WOZ-waarde (Apeldoorn, dit jaar voor het eerst).

In de grote gemeenten betalen éénpersoonshuishoudens aan afvoerrecht gemiddeld 24 euro en meerpersoonshuishoudens 25 euro. Dit zijn kleine bedragen doordat een aantal gemeenten geen afvoerrecht kent: de “nullen” halen het gemiddelde omlaag. Voor zowel éénpersoonshuishoudens als meerpersoonshuishoudens bedraagt het laagste positieve tarief 21,50 euro (Tilburg) en het hoogste tarief 181,23 euro (Hilversum).

Het aansluitrecht bedraagt gemiddeld 74 euro, en varieert voor zover boven nul van 33,35 euro (Emmen) tot 157,67 euro (Utrecht). Het gemiddelde gecombineerde tarief ligt 4,9 procent hoger dan vorig jaar.⁶⁶ De mutatie varieert van een daling met 15 procent (in

⁶⁴ Zie M.A. Allers, P. Kooreman, V. Linderhof en D. Wiersma, 'Betalen per kilo remt afvalaanbod', *B&G*, april 1999, blz. 25-26 of V. Linderhof, P. Kooreman, M. Allers and D. Wiersma (2001), 'Weight-Based Pricing in the Collection of Household Waste; the Oostzaan Case' *Resource and Energy Economics*, 23, 359-371 en E. Dijkgraaf en R. Gradus (2004), *Cost savings in unit-based pricing of household waste*, *Resource and Energy Economics*, 26, 353-371.

⁶⁵ Dit is iets minder dan het gewogen gemiddelde van de stijgingen in de afzonderlijke grote gemeenten (2,3 procent; tabel 8).

⁶⁶ Het gewogen gemiddelde van de stijgingen in de afzonderlijke grote gemeenten bedraagt 3,0 procent.

Eindhoven, waar nu in het kader van het BBV⁶⁷ een andere afschrijvingsmethodiek wordt gehanteerd) tot een verhoging met 26 procent (in Den Haag, dat daarmee de kostendekking optrekt van 91 procent tot 100 procent).

Eenentwintig gemeenten kennen een kostendekking van honderd procent, vier van nul.⁶⁸ Het gemiddelde ligt op 88 procent (was 81 procent). Tabel 9 laat ook zien bij welk tarief het rioolrecht kostendekkend zou zijn. Dit varieert van 80 euro in Tilburg tot 181 euro in Hilversum. Net als bij de reinigingsheffing weerspiegelen deze verschillen zowel verschillen in de feitelijke kosten van de riolering als verschillen in de kostentoerekening.

De reële rioleringslasten van alle gemeenten samen stegen in de jaren 1990-2003 met gemiddeld 5,0 procent per jaar.⁶⁹ Dit komt onder andere door een hoger aansluitpercentage en milieufactoren (bijvoorbeeld de sanering van riooloverstorten). Verwacht wordt dat de kosten voor de riolering verder zullen stijgen (5 tot 7½ procent) in de periode 2005-2010. Dit kan leiden tot aanzienlijke tariefverhogingen, zeker als binnenkort een brede rioolheffing wordt ingevoerd (zie paragraaf 4.4).

5.5. Heffingskorting

Hoewel de Zalmsnip is afgeschaft keren drie grote gemeenten ook dit jaar nog een heffingskorting uit. In Apeldoorn gaat het om 6 euro, Haarlemmermeer houdt het oude zalmsnipbedrag aan (45,38 euro) en Enschede keert 61,30 euro uit.

5.6. Kwijtschelding

Alle onderzochte gemeenten hanteren een kwijtscheldingnorm van 100 procent, en voeren wat dit betreft dus een zo ruim mogelijk beleid. De OZB valt overal onder het kwijtscheldingbeleid, evenals het rioolafvoerrecht. Omdat het rioolaansluitrecht van de eigenaar wordt geheven, is hier door de verplichte vermogenstoets zelden kwijtschelding mogelijk.

Vijf gemeenten verlenen geen (volledige) kwijtschelding voor de reinigingsheffing: Apeldoorn, Groningen, Enschede, Maastricht, Sittard-Geleen en Nijmegen. Nijmegen kent wel een compensatieregeling voor huishoudens die voor kwijtschelding van OZB in aanmerking komen. Groningen scheldt hooguit 156,24 euro kwijt (op een aanslag van 279,12 euro), Enschede hooguit 124,68 euro (op een aanslag van 290,40). Apeldoorn, Maastricht en Sittard-Geleen kennen een diftarsysteem en verlenen kwijtschelding voor een beperkt aantal ledigingen, zakken respectievelijk kilo's.

5.7. Parkeerbelastingen

Alle onderzochte gemeenten heffen parkeerbelasting. Niet alle grote gemeenten kunnen gegevens leveren over de opbrengsten en de kosten die voor parkeren worden gemaakt.

⁶⁷ Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

⁶⁸ Sommige gemeenten kennen geen rioolrecht voor huishoudens maar wel voor bedrijven.

⁶⁹ E. Gerritsen en C.G.M. Sterks, *Kostenontwikkeling in de waterketen 1990-2010*, COELO-rapport 04-03, Groningen, mei 2004.

Gemiddeld ligt de opbrengst iets boven de gemaakte kosten. Dit mag, omdat de parkeerbelasting geen bestemmingsheffing is. Overigens blijkt uit onderzoek dat gemeenten meestal niet alle relevante kosten aan parkeren doorberekenen, en dat de feitelijke kosten over het algemeen hoger zijn dan de opbrengsten.⁷⁰

5.8. Secretarieleges

Een paspoort kost in alle grote gemeenten vrijwel evenveel (tabel 11). Maastricht rekent 37,95 euro, in de overige gemeenten kost dit reisdocument 38,80 dan wel 38,83 euro (het wettelijke maximum).

Bij de rijbewijzen zijn de verschillen groter. Gemiddeld bedragen de kosten 38,87 euro. Venlo rekent slechts 21 euro, Zwolle 56,21 euro.

Een gewaarmerkt afschrift GBA, in de volksmond ook wel “uittreksel uit het bevolkingsregister” genoemd, kost gemiddeld 7,94 euro. Inwoners van Emmen zijn 4,80 euro kwijt, Zwollenaren 13,28 euro.

⁷⁰ ‘Gemeenten leggen geld toe op parkeerbeleid’, *Binnenlands Bestuur*, 14 januari 2003, blz. 4.

6. Woonlasten

6.1. Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een beeld van de gemeentelijke woonlasten: omvang, ontwikkeling en samenstelling. Vervolgens worden de gemeentelijke woonlasten vergeleken met andere belangrijke woonlasten, zoals heffingen van andere overheden en de kosten van energie en water.

6.2. Gemeentelijke woonlasten

OMVANG EN STIJGING

Tellen we voor een meerpersoonshuishouden (in een woning met gemiddelde waarde) OZB, reinigingsheffing en rioolrecht op en verminderen we dit met een eventuele heffingskorting (vroeger Zalmsnip), dan ontstaat een indicator voor de woonlasten. Gemiddeld bedragen deze woonlasten in de grote gemeenten 697 euro (tabel 2). Dat is 8,8 procent hoger dan vorig jaar. Die vergelijking is echter weinig zinvol, aangezien de stijging voornamelijk wordt veroorzaakt door de afschaffing van de Zalmsnip, en niet door gemeentelijke tariefverhogingen. De afschaffing van de Zalmsnip is rijksbeleid, en de koopkrachteffecten hiervan zijn verdisconteerd in het landelijke inkomensbeleid.⁷¹ Daarom vergelijken we de woonlasten in 2005 met de woonlasten die er in 2004 zouden zijn geweest als de Zalmsnip toen ook niet had bestaan. Daartoe hebben we de woonlasten voor 2004 verhoogd met 45,38 euro.⁷² Zo bezien stijgen de woonlasten van de grote gemeenten dit jaar met 1,6 procent, ongeveer inflatieniveau.⁷³ Dit is de laagste stijging in het bestaan van het Belastingoverzicht grote gemeenten.

Hiernaast is eigenlijk nog een correctie op zijn plaats. De woonlasten zijn namelijk berekend voor een woning met een gemiddelde waarde. De gemiddelde woningwaarde over 2005 is echter niet bekend. Daarom is gebruik gemaakt van de gemiddelde waarde in 2004, vermeerderd met de procentuele groei van de waarde van woningen van 2004 op 2005. Die groei is echter niet alleen een gevolg van de waardeinstijging, maar ook van een toename van het aantal woningen. Dit volume-effect leidt er toe dat de door ons gehanteerde gemiddelde woningwaarde iets te hoog uitvalt. Landelijk bedraagt het volume-effect voor woningen circa 1,7 procent.⁷⁴ De verschillen tussen de gemeenten zijn echter groot. Daarom is besloten om niet te proberen de gemiddelde woningwaarde per gemeenten voor het volume-effect te

⁷¹ Eerste Kamer, vergaderjaar 2004–2005, 29 701 B, blz. 1.

⁷² Er waren gemeenten die meer of minder uitkeerden. We gaan hier uit van het officiële bedrag, aangezien dit wordt gekort op het gemeentefonds, zodat gemeenten hiervoor compensatie moeten vinden.

⁷³ In januari 2005 bedroeg de inflatie naar schatting 1,5 procent. Bron: CBS, persbericht 10 januari 2005.

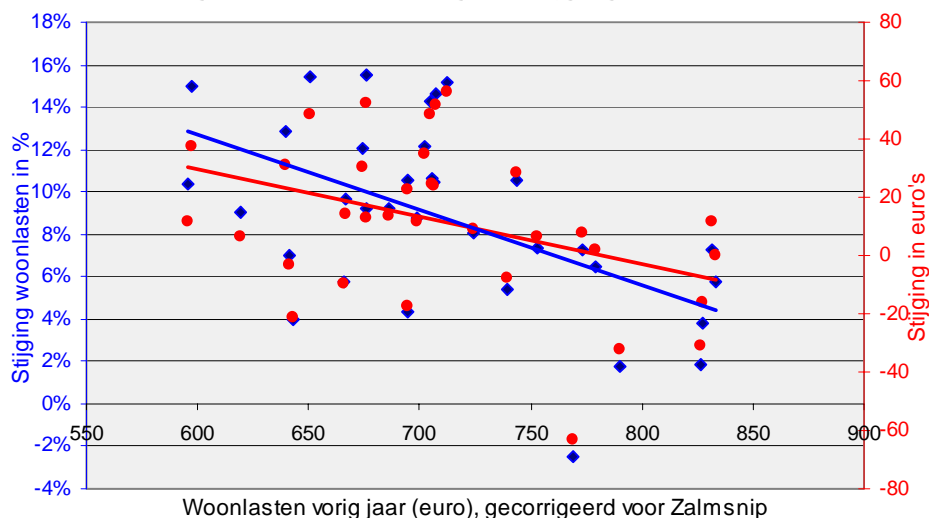
⁷⁴ Bron: Septembercirculaire gemeentefonds 2004, blz. 21.

corrigeren. Wel is de gemiddelde woonlastenstijging in de grote gemeenten uitgerekend na correctie voor het volume-effect. Deze bedraagt 0,7 procent. Dat is ongeveer de helft van de inflatie.

De woonlasten zijn het laagst in Alkmaar (607 euro) en het hoogst in Ede (843 euro). Zie figuur 1 in het tweede deel van dit Belastingoverzicht. De grootste woonlastenstijging vond plaats in Emmen (7,9 procent, gecorrigeerd voor zalmsnipeffect, zie figuur 2). De woonlasten daalden in Haarlemmermeer (met 8,2 procent).

Figuur 6.1 laat zien dat de woonlasten het minst stijgen in gemeenten die al hoge woonlasten kennen, en het meest in gemeenten met lage woonlasten. Dit geldt niet alleen voor de procentuele stijging (blauw, schaal op linker-as), waar dit door een noemereffect te verwachten is, maar ook voor de absolute stijging (rood, schaal op rechter-as). Er is dus sprake van convergentie: de verschillen tussen gemeenten worden kleiner.

Grafiek 6.1 Hogere woonlasten, lagere stijging

De woonlasten voor huurders met een minimuminkomen bedragen gemiddeld 6 euro. De woonlasten worden in de meeste grote gemeenten volledig kwijtgescholden. Soms zijn de woonlasten negatief, doordat de belasting wordt kwijtgescholden en een heffingskorting wordt uitbetaald. Alle onderzochte gemeenten hanteren bij de kwijtschelding de 100%-norm, maar niet altijd komt de gehele aanslag voor kwijtschelding in aanmerking. Nijmegen kent formeel geen kwijtschelding van de reinigingsheffing, maar heeft wel een soortgelijke regeling als onderdeel van het armoedebeleid.

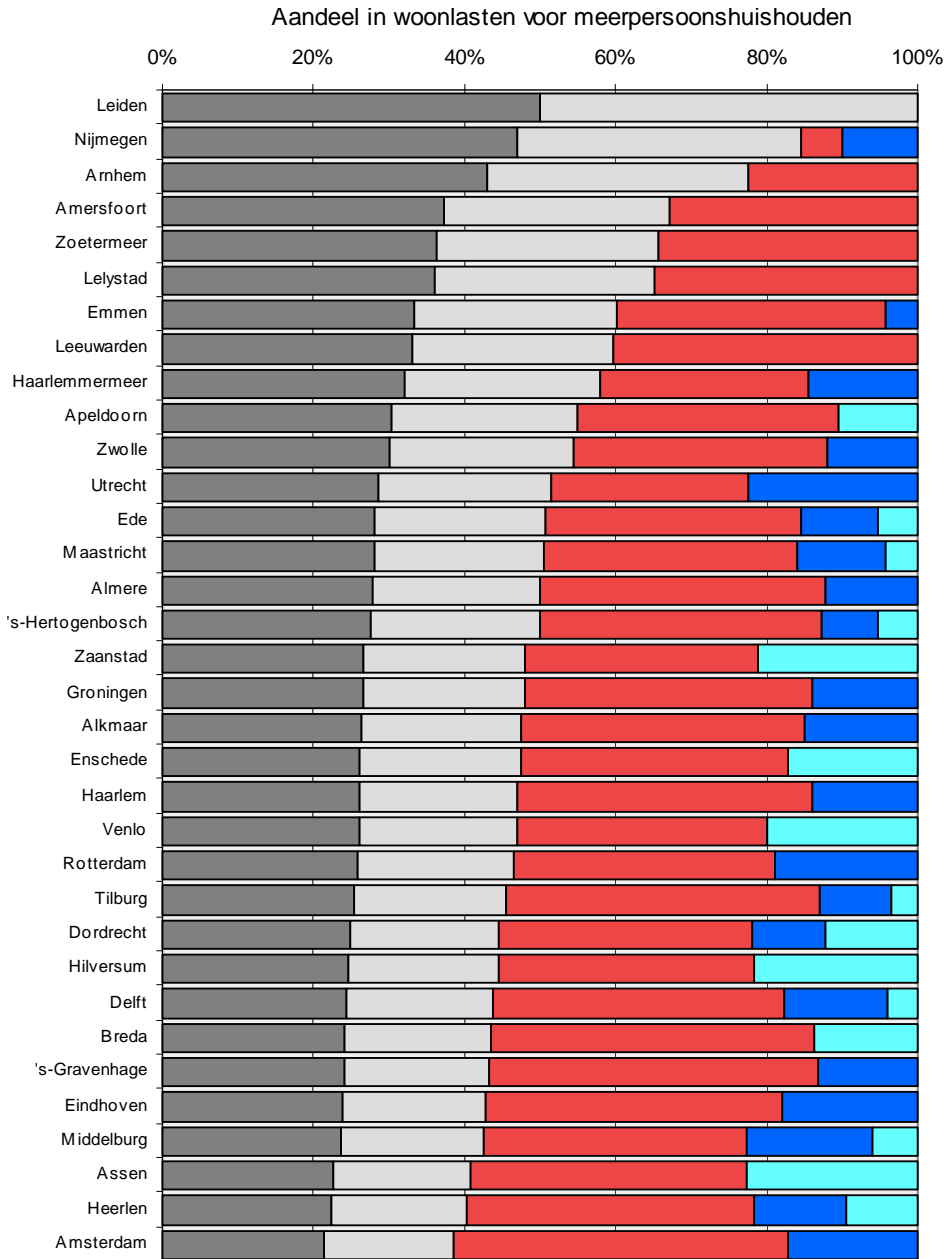
SAMENSTELLING

De onroerendezaakbelastingen nemen samen gemiddeld 51 procent van de woonlasten voor hun rekening, de reinigingsheffingen 35 procent en het rioolrecht 14 procent. De verschillen tussen gemeenten zijn echter groot (grafiek 6.2). Zo ontvangt Leiden de woonlasten geheel

via de OZB, terwijl Amsterdam slechts 38 procent van de woonlasten via die belastingen binnen krijgt.

Grafiek 6.2 De lokale belastingmix

■ OZB-Eigenaar □ OZB-Gebruiker ■ Reinigingsheffing ■ Riool aansluitrecht ■ Riool afvoerrecht

BRUTO WOONLASTEN EN NETTO WOONBATEN

Bij de verdeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt rekening gehouden met de waarde van onroerende zaken in de gemeenten. Daardoor moeten gemeenten met een relatief hoge waarde van onroerende zaken om een gelijkwaardig voorzieningenniveau te kunnen bieden doorgaans hogere OZB-opbrengsten genereren dan gemeenten met minder waardevol onroerend goed binnen de grenzen. Een deel van de OZB-grondslag is als het ware generationaliseerd. Het gevolg is dat gemeenten met hoge (bruto) woonlasten niet altijd het meest overhouden van de door hen geheven belastingen.

Om hiervoor te corrigeren zijn de woonlasten opnieuw berekend, na aftrek van de korting op de algemene uitkering (netto woonlasten, zie tabel 1 en tabel 2 achterin dit overzicht).⁷⁵ Niet Alkmaar is dan de goedkoopste grote gemeente, maar Amsterdam. De duurste gemeente is niet Ede maar Venlo.

Dit voorbeeld geeft aan dat het woonlastenbegrip voorzichtig moet worden gehanteerd. Het is belangrijk te beseffen dat hoge woonlasten niet gelijk staan aan hoge gemeentelijke inkomsten.

6.3. Gemeentelijke woonlasten in het totaal aan woonlasten

Gemeentelijke woonlasten zijn bijkomende woonlasten, in de zin dat ze bovenop de kosten van de woning zelf (huur of rente- en onderhoudskosten) komen. Ze bestaan uit de kosten van enkele direct met wonen samenhangende voorzieningen (riolering, afvalverwijdering) en uit (een klein deel van) de kosten van activiteiten die op meer indirecte wijze bijdragen aan het woongenot (van wegenonderhoud tot bibliotheekexploitatie), en die via de OZB worden gefinancierd.

In deze paragraaf vergelijken we de gemeentelijke woonlasten (gemiddeld van alle gemeenten, niet alleen de grote) met enkele andere belangrijke bijkomende woonlasten, namelijk het eigenwoningforfait (voorheen huurwaardeforfait) in de inkomstenbelasting, waterschapsheffingen en de kosten van gas, elektriciteit en water. Die laatste kosten splitsen we uit in de netto kosten van energie en water zelf en de belasting hierop: energiebelasting (voorheen regulerende energiebelasting), belasting op grondwater, belasting op leidingwater en BTW.⁷⁶ Bij elkaar gaat het om 3.000 euro per huishouden in 2004.

Grafiek 6.3 laat zien dat het aandeel van de gemeentelijke woonlasten in deze bijkomende woonlasten niet meer dan 22 procent bedraagt.⁷⁷ De grootste kostenpost bestaat uit de prijs

⁷⁵ Die korting is berekend als 80 procent van de gemiddelde woningwaarde in de gemeente (gedeeld door 2.268 euro) vermenigvuldigd met 4,01 euro (het rektarief, voor 2004 is dit 4,99 euro). Zie verder M.A. Allers en S. Schrannee, 'Woonlasten en woonbaten', *B&G*, juli/augustus 2001, blz. 5-7.

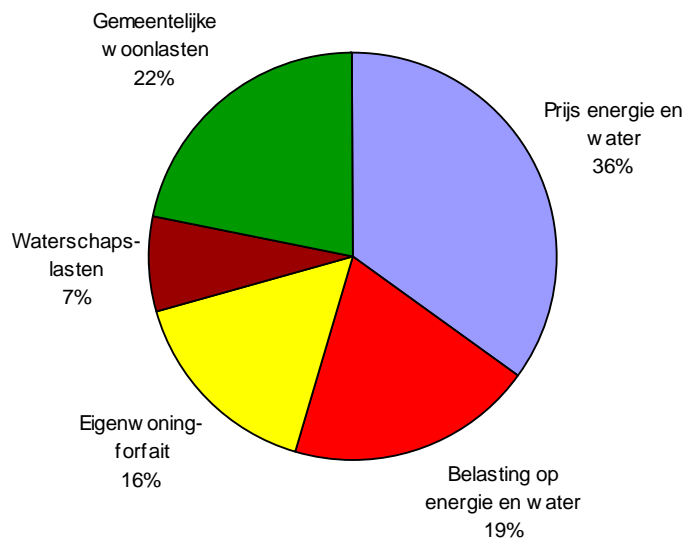
⁷⁶ Er zijn natuurlijk altijd meer bijkomende woonlasten te bedenken, zoals bijvoorbeeld verzekeringen. Hier beperken wij ons echter tot de belangrijkste.

⁷⁷ Uitgangspunten: eigen (tussen)woning met in de gemeente geldende gemiddelde woningwaarde, cv op gas, drie personen, modaal inkomen, gemiddeld energie en waterverbruik, gemiddelde energie- en watertarieven. Eigen berekening op basis van gegevens van het CBS, NIBUD, het ministerie van Financiën, VEWIN, NIPO en COELO.

van energie en water (36 procent). De daarover betaalde belasting neemt 19 procent van de woonlasten in beslag, het eigenwoningforfait 16 procent en de waterschapsheffingen (ingezetenenheffing, omslag gebouwd en wvo) 7 procent.

Het bedrag dat gemiddeld wordt betaald aan belastingen op energie en water is in de laatste jaren zeer sterk gestegen (80 procent van 1998 tot 2004, gecorrigeerd voor inflatie).⁷⁸ Dit is het gevolg van de keuze het belastingstelsel te “vergroenen”. De netto kosten van energie en water fluctueren zonder een duidelijke trend te vertonen.⁷⁹ Het eigenwoningforfait is bij een modaal inkomen in 2001 gedaald doordat het marginale belastingtarief voor die inkomensgroep toen is verlaagd. De gemeentelijke woonlasten vertonen geen duidelijke trend.

Grafiek 6.3
Woonlasten voor gemiddeld meerpersoonshuishouden, 2004

⁷⁸ Zie vorige voetnoot.

⁷⁹ Zie M.A. Allers en C. Hoeben, *Achtergronden van tariefstijgingen van gemeentelijke belastingen*, COELO-rapport 04-04, Groningen, 2004, blz. 10.

7. Verantwoording

Bij de berekeningen die ten grondslag liggen aan de gegevens in dit Belastingoverzicht moesten op verschillende plaatsen uitgangspunten worden gekozen. Deze worden hieronder kort toegelicht.

GEMIDDELDEN

Amsterdam kent binnen haar grenzen verschillende tarieven voor de reinigingsheffing (afvalstoffenheffing of reinigingsrecht). In dit overzicht zijn voor deze gemeenten gewogen gemiddelden gebruikt.

Waar in dit overzicht sprake is van gemiddelden gaat het om naar inwonertal gewogen gemiddelden. Waar nultarieven voorkomen, zoals bij het rioolrecht, zijn de “nullen” in de berekening van de gemiddelden meegenomen.

UITGANGSPUNTEN WATERVERBRUIK EN AFVALAANBOD

Daar waar tarieven aan waterverbruik (rioolrecht) of afvalaanbod (reinigingsheffing) zijn gerelateerd zijn veronderstellingen gemaakt om te komen tot jaarbedragen per huishouden. Hiervoor is zoveel mogelijk aangesloten bij landelijke gemiddelden. Het afvalaanbod wordt echter gecorrigeerd voor de invloed van diftar op het afvalaanbod.

Huishoudens in gemeenten waar afval per kilo, vuilniszak of lediging wordt betaald (diftar) bieden over het algemeen minder afval aan dan huishoudens in andere plaatsen. Uit recent wetenschappelijk onderzoek zijn vuistregels af te leiden over het afvalaanbodverminderende effect van de verschillende diftarsystemen.⁸⁰ Betalen per kilo of per zak blijkt vijftig procent minder restafval op te leveren en zestig procent minder gft-afval dan een betalingswijze die los staat van de hoeveelheid aangeboden afval. Betalen per containerlediging levert vijftientwintig procent minder restafval op en vijfendertig procent minder gft-afval. Een tarief dat samenhangt met de inhoud van de container, maar niet met het aantal ledigingen, heeft een verwaarloosbaar klein effect op het afvalaanbod.

Het CBS houdt bij hoeveel huishoudelijk afval de gemiddelde Nederlander jaarlijks produceert. Gecombineerd met aannames omtrent het soortelijk gewicht van afval⁸¹ is op grond van bovenstaande gegevens voor de diverse tariefssystemen te berekenen van hoeveel zakken, ledigingen of kilo's moet worden uitgegaan om bedragen per huishouden te berekenen.⁸²

⁸⁰ E. Dijkgraaf en R. Gradus (2004), *Cost savings in unit-based pricing of household waste*, *Resource and Energy Economics*, 26, 353-371.

⁸¹ Precieze cijfers hieromtrent zijn niet beschikbaar. Wij gaan er van uit dat één kilo afval in een zak zeven (restafval) of 6 (gft-afval) liter inneemt en in een bak respectievelijk zes (restafval) of vijf (gft-afval) liter. De achterliggende gedachte hierbij is dat afval in een bak verder kan worden gecompriemd dan in een zak, omdat een zak gemakkelijker scheurt.

⁸² We gaan er verder van uit dat zakken en bakken vol worden aangeboden, en dat een meerpersoonshuishouden bestaat uit drie personen.

Voor de reinigingsheffing is voor de gemeente Haarlemmermeer uitgegaan van een container van 120 liter voor gft en van 80 liter (éénpersoons) respectievelijk 120 liter (meerpersoonshuishoudens) voor restafval. Voor Middelburg is uitgegaan van zakken of een container van 140 liter. Voor Nijmegen en Maastricht is uitgegaan van 18 zakken (éénpersoons) en 54 zakken (meerpersoonshuishoudens) voor restafval.⁸³ Voor Sittard-Geleen is uitgegaan van 128 kilo restafval en 37 kilo gft-afval voor éénpersoonshuishoudens en 383 kilo restafval en 110 kilo gft-afval voor meerpersoonshuishoudens.

Diftar heeft bij het rioolrecht veel minder invloed dan bij de reinigingsheffing (zie paragraaf 4.4). Wij houden er daarom geen rekening mee. Waar van toepassing is voor een éénpersoonshuishouden uitgegaan van een waterverbruik van 50 m³ en voor een meerpersoonshuishouden van drie personen en een waterverbruik van 150 m³. Waar tot een verbruik van 250 m³ hetzelfde tarief van toepassing is, spreken we van een vastrecht.

OZB

De OZB-aanslag per huishouden is berekend door uit te gaan van de in de betreffende gemeente gevonden gemiddelde WOZ-waarde. Die waarde wordt gedeeld door 2.268 euro (voorheen 5.000 gulden) en vermenigvuldigd met het relevante tarief.

Deze methode wijkt enigszins af van de berekening van de aanslag voor een bestaand pand. Bij een werkelijk bestaand pand wordt de WOZ-waarde gedeeld door 2.268 euro en vervolgens naar beneden afgerond. Dit aantal gehele eenheden wordt met het tarief vermenigvuldigd om het te betalen bedrag te berekenen. Als dezelfde werkwijze wordt gehanteerd bij een gemiddelde woningwaarde, wordt zowel bij een aantal eenheden van 50,01 als van 50,99 naar beneden afgerond. Dit lijkt niet juist, omdat het niet om een feitelijk pand gaat, maar om een gemiddelde, dat aangeeft hoe hoog het niveau in die gemeente is. Hoe dit gemiddelde precies wordt afgerond is dan van het toeval afhankelijk. In het zojuist gegeven voorbeeld zou afronding een waardeverschil van 2 procent verbloemen.

Gevolg van de gekozen methode is dat de gemiddelde OZB-aanslag enkele euro's hoger uitkomt dan bij afronden. Het voordeel van de betere vergelijkbaarheid weegt hier wat ons betreft tegen op.

⁸³ Voor gft-afval geldt in deze gemeenten geen diftarsysteem.

Tabellen en figuren

Tabellen

- Tabel 1 Woonlasten 2004
- Tabel 2 Woonlasten 2005
- Tabel 3 Algemene gegevens
- Tabel 4 OZB woningen
- Tabel 5 OZB niet-woningen
- Tabel 6 Totale OZB-opbrengst
- Tabel 7 Tariefdifferentiatie OZB
- Tabel 8 Reinigingsheffing huishoudens
- Tabel 9 Rioolrecht
- Tabel 10 Parkeerbelastingen
- Tabel 11 Secretarieleges

Figuren

- Figuur 1 Woonlasten 2005
- Figuur 2 Mutatie woonlasten 2004-2005

Toelichting

De getallen in de tabellen staan tegen een gekleurde achtergrond. Per kolom is ongeveer één derde blauw, één derde grijs en één derde rood. Hierdoor is in één oogopslag te zien welke waarden relatief laag of hoog zijn. De getallen zijn als het ware op volgorde gezet en in drie gelijke delen gehakt, die elk een kleur kregen. In enkele gevallen levert deze methode geen drie maar twee kleuren op: dit is het geval als één bepaalde waarde sterk overheerst.

Witte vlekken in de tabellen geven aan dat de desbetreffende gemeente het gevraagde niet heeft aangeleverd.

Tabel 1 Woonlasten 2004

Meerpersoonshuishouders in woning met gemiddelde waarde (euro)

	OZB-Eigenaar ¹	OZB-Gebruiker ¹	Reinigingsheffing ²	Rioolrecht	Zalmsnip	Woonlasten ²	Netto woonlasten ³	minimuminkomen ⁴	Woonlasten
Alkmaar	154,76	123,81	227,64	89,20	45,38	550,03	344,09	-45,38	
Almere	201,20	161,61	272,88	88,46	45,38	678,77	462,27	-45,38	
Amersfoort	262,79	210,23	254,60	0,00	34,04	693,58	431,32	-34,04	
Amsterdam	131,16	105,17	264,14	107,49	34,00	573,96	338,10	-34,00	
Apeldoorn	231,75	185,40	258,98	0,00	45,38	630,75	373,77	-45,38	
Arnhem	305,68	245,43	155,64	0,00	45,38	661,37	464,23	-45,38	
Assen	164,56	131,83	278,16	167,88	34,50	707,93	533,68	-34,50	
Breda	165,51	132,89	294,36	93,24	45,38	640,62	399,48	-45,38	
Delft	188,62	151,10	304,11	137,09	0,00	780,92	578,50	0,00	
Dordrecht	157,86	134,02	211,20	136,67	45,38	594,37	414,84	-45,38	
Ede	233,58	187,58	285,48	124,85	45,38	786,11	499,21	-45,38	
Eindhoven	155,28	124,56	259,00	144,00	34,03	648,81	421,75	-34,03	
Emmen	231,61	186,19	249,96	33,35	34,03	667,08	487,55	-34,03	
Enschede	215,13	172,36	280,92	137,88	61,26	745,03	574,30	250,15	
Groningen	179,87	144,10	273,60	97,00	34,05	660,52	523,23	239,55	
Haarlem	171,57	137,71	268,20	88,92	45,38	621,02	395,72	-45,38	
Haarlemmermeer	251,72	202,25	205,80	109,00	45,38	723,39	432,97	-45,38	
Heerlen	173,15	138,52	296,16	165,24	45,38	727,69	548,16	-45,38	
Hilversum	202,98	162,96	299,40	167,76	45,38	787,72	497,30	-45,38	
Leeuwarden	235,28	188,43	282,00	0,00	49,00	656,71	521,18	-49,00	
Leiden	324,78	326,48	0,00	0,00	46,00	605,26	378,20	-46,00	
Lelystad	265,86	212,87	264,60	0,00	45,38	697,95	520,18	-45,38	
Maastricht	195,09	156,98	228,40	113,94	45,38	649,03	421,97	-29,08	
Middelburg	154,07	123,35	222,37	141,90	45,38	596,31	413,26	-45,38	
Nijmegen	327,04	261,95	36,38	78,95	45,38	658,94	445,96	-45,38	
Rotterdam	172,77	138,29	223,20	121,22	35,00	620,48	470,87	-35,00	
's-Gravenhage	147,06	117,83	265,22	66,87	45,38	551,60	372,07	-45,38	
's-Hertogenbosch	191,68	153,84	268,80	84,54	45,38	653,48	401,78	-45,38	
Sittard-Geleen	188,50	151,25	255,76	106,05	45,38	656,18	430,88	-42,15	
Tilburg	152,16	121,73	277,12	92,18	45,38	597,81	388,35	-45,38	
Utrecht	201,14	161,27	166,20	145,46	45,38	628,69	394,59	-45,38	
Venlo	206,55	165,45	295,58	159,72	45,38	781,92	574,22	-45,38	
Zaanstad	183,66	147,24	223,20	152,88	45,38	661,60	453,90	-45,38	
Zoetermeer	283,24	226,94	269,04	0,00	45,38	733,84	499,74	-45,38	
Zwolle	203,43	163,37	223,82	85,28	45,38	630,52	422,82	-45,38	
Laagste	131	105	0	0	0	550	338	-49	
Gemiddelde	192	155	241	95	41	641	432	-25	
Hoogste	327	326	304	168	61	788	579	250	

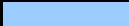
¹ Bedragen kunnen verschillen van die in het Belastingoverzicht 2004 omdat destijds de gemiddelde woningwaarde voor 2003 is gebruikt. Gegevens over de gemiddelde woningwaarde zijn pas in de loop van het desbetreffende jaar beschikbaar.

² Woonlasten zijn berekend als de som van OZB, rioolrecht en reinigingsheffing, minus Zalmsnip.

³ Woonlasten na aftrek van de eigeninkomstenkorting op de algemene uitkering (zie paragraaf 6.2).

⁴ Woonlasten na kwijtschelding; huurwoning.

Legenda:

Relatief hoog	
Rond de mediaan	
Relatief laag	

Tabel 2 Woonlasten 2005

Meerpersoonshuishouders in woning met gemiddelde waarde (euro)

	OZB-Eigenaar	OZB-Gebruiker	Reinigingsheffing	Rioolrecht	Heffingskorting ("zalmsnip")	Woonlasten*	Netto woonlasten**	minimuminkomen***	Woonlasten
Alkmaar	160,47	128,53	227,64	90,56	0,00	607,20	441,71	0,00	0,00
Almere	203,63	163,23	276,84	89,74	0,00	733,44	559,46	0,00	0,00
Amersfoort	272,37	218,09	240,72	0,00	0,00	731,18	520,43	0,00	0,00
Amsterdam	133,49	107,35	277,50	107,49	0,00	625,83	436,29	0,00	0,00
Apeldoorn	211,47	169,95	240,05	73,39	6,00	688,85	482,34	-6,00	0,00
Arnhem	315,07	252,36	162,96	0,00	0,00	730,39	571,97	0,00	0,00
Assen	172,51	138,01	278,16	171,24	0,00	759,92	619,89	0,00	0,00
Breda	169,21	135,91	299,76	94,92	0,00	699,80	506,02	0,00	0,00
Delft	192,96	154,82	307,15	140,31	0,00	795,24	632,58	0,00	0,00
Dordrecht	166,40	133,12	224,76	146,53	0,00	670,81	526,53	0,00	0,00
Ede	237,20	190,40	285,48	129,96	0,00	843,04	612,48	0,00	0,00
Eindhoven	160,96	129,12	265,00	122,00	0,00	677,08	494,61	0,00	0,00
Emmen	256,64	205,70	272,76	33,35	0,00	768,45	624,17	0,00	0,00
Enschede	214,41	174,37	290,40	140,28	61,30	758,16	620,96	104,42	0,00
Groningen	194,40	155,52	279,12	101,65	0,00	730,69	620,36	122,88	0,00
Haarlem	177,58	142,59	265,52	95,15	0,00	680,84	499,79	0,00	0,00
Haarlemmermeer	241,68	194,44	205,82	109,00	45,38	705,56	472,17	-45,38	0,00
Heerlen	175,03	140,14	296,16	169,32	0,00	780,65	636,37	0,00	0,00
Hilversum	205,43	164,78	281,35	181,23	0,00	832,79	599,40	0,00	0,00
Leeuwarden	244,61	196,10	296,00	0,00	0,00	736,71	627,80	0,00	0,00
Leiden	349,83	348,94	0,00	0,00	0,00	698,77	516,30	0,00	0,00
Lelystad	279,22	223,38	269,04	0,00	0,00	771,64	628,78	0,00	0,00
Maastricht	201,39	161,59	239,19	115,08	0,00	717,25	534,78	13,91	0,00
Middelburg	150,93	121,01	222,37	144,00	0,00	638,31	491,21	0,00	0,00
Nijmegen	353,20	282,73	41,20	75,65	0,00	752,78	581,63	0,00	0,00
Rotterdam	169,20	135,70	226,92	124,35	0,00	656,17	535,94	0,00	0,00
's-Gravenhage	152,91	122,32	274,92	83,98	0,00	634,13	489,85	0,00	0,00
's-Hertogenbosch	196,63	158,60	265,20	90,16	0,00	710,59	508,32	0,00	0,00
Sittard-Geleen	nb	nb	259,85	108,20	0,00	nb	nb		
Tilburg	157,62	126,10	258,30	79,82	0,00	621,84	453,52	0,00	0,00
Utrecht	201,51	161,85	183,48	157,67	0,00	704,51	516,39	0,00	0,00
Venlo	211,57	169,82	267,98	162,00	0,00	811,37	644,46	0,00	0,00
Zaanstad	201,91	161,85	233,88	160,88	0,00	758,52	591,61	0,00	0,00
Zoetermeer	284,48	227,91	269,04	0,00	0,00	781,43	593,31	0,00	0,00
Zwolle	219,17	178,43	243,69	87,15	0,00	728,44	561,53	0,00	0,00
Laagste	133	107	0	0	0	607	436	-45	
Hoogste	353	349	307	181	61	843	644	123	
Gemiddelde	196	159	245	100	3	697	529	6	
<i>Mutatie gemiddelde</i>	2,5%	2,5%	1,9%	4,9%		8,8%	22,5%	123,1%	
<i>Idem, excl. effect afschaffing Zalmsnip</i>						1,6%	10,9%	-73,3%	

Gebaseerd op de gemiddelde woningwaarde in 2004, vermeerderd met de procentuele stijging van de waarde van woningen. Deze stijging geeft niet alleen het effect van de hertaxatie weer, maar ook de toename van het aantal woningen. Doordat de woonlasten hier zijn berekend op basis van een iets te hoge gemiddelde woningwaarde zijn de werkelijke lasten iets lager.

* Woonlasten zijn berekend als de som van OZB, rioolrecht en reinigingsheffing, minus een eventuele heffingskorting.

** Woonlasten na aftrek van de eigeninkomstenkorting op de algemene uitkering (zie paragraaf 6.2).

*** Woonlasten na kwijtschelding; huurwoning.

Nijmegen kent formeel geen kwijtschelding van de reinigingsheffing, maar wie in aanmerking komt voor kwijtschelding van OZB ontvangt een bedrag ter compensatie van de betaalde reinigingsheffing.

Legenda:

Relatief hoog	
Rond de mediaan	
Relatief laag	

Tabel 3 Algemene gegevens

	Inwoners	Aantal woningen	Aantal niet-woningen*	Gemiddelde woningwaarde**	Waardestijging woningen (%)	Waardestijging niet-woningen (%)
Alkmaar	94.700	44.500	4.050	176.670	51	15
Almere	174.998	68.910	4.948	183.270	49	20
Amersfoort	134.000	59.883	5.350	215.990	45	12
Amsterdam	738.763	370.325	42.499	211.720	58	6
Apeldoorn	156.000	65.000	11.000	219.000	50	20
Arnhem	130.000	64.703	5.216	171.360	53	18
Assen	62.526	26.300	2.950	150.480	52	13
Breda	167.362	80.980	7.571	204.130	49	28
Delft	97.000	43.694	3.210	169.625	48	15
Dordrecht	119.781	56.400	6.100	150.960	48	11
Ede	105.000	41.581	7.439	241.240	48	9
Eindhoven	212.000	102.600	8.500	200.582	55	29
Emmen	108.600	47.982	4.942	148.104	45	11
Enschede	153.815	66.252	10.469	146.470	51	17
Groningen	180.400	88.000	14.000	125.970	62	14
Haarlem	147.000	72.022	6.836	198.400	55	19
Haarlemmermeer	134.500	56.700	7.060	249.150	51	11
Heerlen	93.000	47.614	4.837	131.886	29	25
Hilversum	83.406	40.120	5.500	249.150	51	36
Leeuwarden	91.354	42.000	4.050	117.040	52	25
Leiden	118.745	53.507	4.777	202.401	57	9
Lelystad	70.451	29.655	3.769	166.650	65	23
Maastricht	123.000	59.200	4.960	180.536	40	16
Middelburg	46.000	21.000	2.600	150.800	45	24
Nijmegen	157.500	72.565	6.279	197.303	63	15
Rotterdam	600.000	300.000	25.000	126.650	49	12
's-Gravenhage	476.000	239.572	18.487	165.138	62	18
's-Hertogenbosch	133.500	61.089	5.901	210.353	47	5
Sittard-Geleen	97.155	43.840	4.028	nb	nb	nb
Tilburg	199.917	92.467	7.588	193.232	62	24
Utrecht	275.500	124.500	11.000	183.540	38	18
Venlo	92.150	42.735	5.181	160.480	36	21
Zaanstad	139.728	60.466	5.954	181.720	54	26
Zoetermeer	116.870	48.838	5.000	185.934	40	18
Zwolle	111.000	50.840	5.022	184.788	57	18
Laagste	46.000	21.000	2.600	117.040	29	5
Gemiddelde***	169.763	79.595	8.059	180.441	52	16
Hoogste	738.763	370.325	42.499	249.150	65	36

* Niet-woningen zijn voornamelijk bedrijfspanden, maar ook bijvoorbeeld verzorgingstehuizen en boerderijen.

** De gemiddelde woningwaarde in 2004, vermeerderd met de procentuele stijging van de waarde van woningen. Deze stijging geeft niet alleen het effect van de hertaxatie weer, maar ook de toename van het aantal woningen. De werkelijke gemiddelde woningwaarde ligt daardoor iets lager dan hier gepresenteerd.

*** De gemiddelden voor inwoners, aantal woningen en aantal niet-woningen zijn niet gewogen.

Legenda:

Relatief hoog	
Rond de mediaan	
Relatief laag	

Tabel 4 OZB woningen

Aantal woningen	Waarde woningen (miljoenen euro's)*	Tarief eigenaar**	Tarief gebruiker**	Tariefmutatie t.o.v. 2004	Tariefmutatie gecorrigeerd voor waardeverandering***	Bruto opbrengst (duizenden euro's)	
Alkmaar	44.500	7.379	2,06	1,65	-31,3%	3,7%	12.232
Almere	68.910	12.193	2,52	2,02	-32,1%	1,1%	24.385
Amersfoort	59.883	11.940	2,86	2,29	-28,5%	3,7%	27.553
Amsterdam	370.325	80.548	1,43	1,15	-35,5%	1,9%	89.197
Apeldoorn	65.000	14.063	2,19	1,76	-39,0%	-8,6%	24.213
Arnhem	64.703	10.988	4,17	3,34	-32,7%	3,0%	36.194
Assen	26.300	3.964	2,60	2,08	-31,1%	4,8%	8.167
Breda	80.980	14.763	1,88	1,51	-31,4%	2,2%	21.443
Delft	43.694	7.412	2,58	2,07	-30,6%	2,4%	11.112
Dordrecht	56.400	8.104	2,50	2,00	-30,7%	2,6%	14.923
Ede	41.581	9.494	2,23	1,79	-31,4%	1,5%	16.516
Eindhoven	102.600	18.657	1,82	1,46	-33,3%	3,7%	26.126
Emmen	47.982	6.711	3,93	3,15	-23,8%	10,7%	20.842
Enschede	66.252	9.740	3,32	2,70	-33,6%	0,3%	25.455
Groningen	88.000	10.932	3,50	2,80	-33,1%	8,0%	30.000
Haarlem	72.022	13.501	2,03	1,63	-33,2%	3,5%	21.615
Haarlemmermeer	56.700	12.941	2,20	1,77	-36,4%	-3,9%	31.000
Heerlen	47.614	5.882	3,01	2,41	-21,8%	1,1%	13.447
Hilversum	40.120	9.431	1,87	1,50	-33,0%	1,2%	13.940
Leeuwarden	42.000	4.908	4,74	3,80	-31,6%	4,0%	18.113
Leiden	53.507	10.439	3,92	3,91	-31,6%	7,3%	35.417
Lelystad	29.655	4.754	3,80	3,04	-36,4%	5,0%	13.966
Maastricht	59.200	9.977	2,53	2,03	-26,3%	3,1%	23.509
Middelburg	21.000	3.125	2,27	1,82	-32,4%	-2,0%	5.681
Nijmegen	72.565	13.317	4,06	3,25	-33,8%	8,0%	42.785
Rotterdam	300.000	37.232	3,03	2,43	-34,2%	-2,0%	90.000
's-Gravenhage	239.572	38.307	2,10	1,68	-35,8%	3,9%	63.228
's-Hertogenbosch	61.089	11.955	2,12	1,71	-30,1%	2,8%	20.397
Sittard-Geleen	43.840	nb	nb	nb	nb	nb	15.158
Tilburg	92.467	16.030	1,85	1,48	-36,2%	3,6%	23.444
Utrecht	124.500	21.660	2,49	2,00	-27,3%	0,3%	46.520
Venlo	42.735	6.339	2,99	2,40	-24,6%	2,5%	14.994
Zaanstad	60.466	10.940	2,52	2,02	-28,6%	9,9%	21.822
Zoetermeer	48.838	8.670	3,47	2,78	-28,2%	0,4%	25.997
Zwolle	50.840	8.878	2,69	2,19	-30,8%	8,4%	18.139
Laagste	21.000	3.125	1,43	1,15	-39,0%	-8,6%	5.681
Gemiddelde	141.531	25.173	2,55	2,06	-32,5%	2,4%	42.260
Hoogste	370.325	80.548	4,74	3,91	-21,8%	10,7%	90.000

* Cijfers 2004 (bron: CBS) opgehoogd met stijgingspercentage uit tabel 3.

** Tarief per eenheid van 2.268 euro waarde.

*** Tariefstijging gecorrigeerd voor de stijging van de waarde van woningen van 2004 op 2005. Deze stijging omvat dus niet alleen het effect van de hertaxatie, maar ook van de toename van de woningvoorraad. De percentages in deze kolom zijn daardoor iets te hoog.

Legenda:

Relatief hoog	
Rond de mediaan	
Relatief laag	

Tabel 5 OZB niet-woningen

Aantal niet-woningen (duizenden)	Waarde niet-woningen (miljoenen euro's)*	Tarief eigenaar**	Tarief gebruiker**	Tariefmutatie t.o.v. 2004	Tariefmutatie gecorrigeerd voor waardestijging***	Bruto opbrengst (duizenden euro's)	
Alkmaar	4.050	2.563	4,01	3,21	-10,2%	3,3%	7.860
Almere	4.948	2.429	4,52	3,63	-15,8%	1,0%	8.146
Amersfoort	5.350	3.154	5,90	4,72	-7,4%	3,5%	15.082
Amsterdam	42.499	26.665	3,67	2,94	-1,6%	4,3%	78.675
Apeldoorn	11.000	3.905	4,70	3,78	-25,2%	-10,3%	14.250
Arnhem	5.216	3.428	6,11	4,90	-13,0%	2,7%	16.765
Assen	2.950	1.223	4,60	3,68	-7,5%	4,5%	4.473
Breda	7.571	4.709	3,06	2,45	-22,9%	-1,4%	11.162
Delft	3.210	2.139	4,71	3,77	-8,2%	5,3%	8.963
Dordrecht	6.100	2.371	4,45	3,56	-7,7%	2,4%	8.105
Ede	7.439	2.518	3,64	2,92	-6,6%	1,9%	5.727
Eindhoven	8.500	7.821	3,67	2,94	-16,4%	7,5%	20.199
Emmen	4.942	1.649	5,71	4,57	0,1%	10,7%	7.273
Enschede	10.469	3.095	6,67	5,49	-12,8%	2,1%	14.928
Groningen	14.000	4.765	6,96	5,57	0,1%	14,1%	25.000
Haarlem	6.836	3.207	3,47	2,78	-13,2%	3,3%	8.745
Haarlemmermeer	7.060	7.128	4,33	3,47	-17,5%	-8,5%	18.291
Heerlen	4.837	2.138	4,43	3,55	-18,8%	1,5%	7.719
Hilversum	5.500	2.910	2,94	2,36	-25,8%	1,0%	6.756
Leeuwarden	4.050	2.273	8,81	7,05	-16,9%	3,9%	15.216
Leiden	4.777	2.720	7,46	7,45	4,6%	13,9%	17.796
Lelystad	3.769	1.737	6,40	5,12	-14,4%	5,3%	8.572
Maastricht	4.960	3.565	4,33	3,47	-10,3%	4,1%	7.971
Middelburg	2.600	885	4,20	3,37	-17,9%	1,8%	3.132
Nijmegen	6.279	3.403	9,23	7,39	-8,2%	5,3%	24.811
Rotterdam	25.000	24.918	6,08	4,87	-13,7%	-3,4%	122.000
's-Gravenhage	18.487	13.382	4,63	3,71	-11,7%	4,1%	50.808
's-Hertogenbosch	5.901	3.542	4,79	3,84	2,6%	8,0%	15.339
Sittard-Geleen	4.028	nb	nb	nb	nb	nb	13.879
Tilburg	7.588	4.883	3,45	2,76	-16,5%	3,2%	13.016
Utrecht	11.000	9.956	4,43	3,56	-15,0%	0,3%	33.311
Venlo	5.181	2.542	4,82	3,87	-15,5%	1,9%	9.358
Zaanstad	5.954	2.816	5,01	4,01	-13,2%	9,4%	10.460
Zoetermeer	5.000	1.969	5,99	4,80	-15,6%	-0,6%	10.041
Zwolle	5.022	3.118	5,08	4,08	-8,4%	7,7%	11.629
Laagste	2.600	885	2,94	2,36	-25,8%	-10,3%	3.132
Gemiddelde	14.014	9.734	4,95	4,00	-11,0%	2,9%	36.134
Hoogste	42.499	26.665	9,23	7,45	4,6%	14,1%	122.000

* Cijfers 2004 (bron: CBS) opgehoogd met stijgingspercentage uit tabel 3.

** Tarief per eenheid van 2.268 euro waarde.

*** Tariefstijging gecorrigeerd voor de stijging van de waarde van woningen van 2004 op 2005. Deze stijging omvat dus niet alleen het effect van de hertaxatie, maar ook van de toename van de niet-woningvoorraad. De percentages in deze kolom zijn daardoor iets te hoog.

Legenda:

Relatief hoog	
Rond de mediaan	
Relatief laag	

Tabel 6 Totale OZB-opbrengst (duizenden euro's)

	Netto-opbrengst per inwoner (euro's)		Totale netto-opbrengst (duizenden euro's)	
	Bruto-opbrengst niet-woningen	Bruto-opbrengst woningen	Bruto-opbrengst niet-woningen	Bruto-opbrengst woningen
Alkmaar	12.232	7.860	19.550	206
Almere	24.385	8.146	32.240	184
Amersfoort	27.553	15.082	40.300	301
Amsterdam	89.197	78.675	165.830	224
Apeldoorn	24.213	14.250	37.753	242
Arnhem	36.194	16.765	48.849	376
Assen	8.167	4.473	12.400	198
Breda	21.443	11.162	32.340	193
Delft	11.112	8.963	19.728	203
Dordrecht	14.923	8.105	22.638	189
Ede	16.516	5.727	22.177	211
Eindhoven	26.126	20.199	44.749	211
Emmen	20.842	7.273	27.487	253
Enschede	25.455	14.928	39.423	256
Groningen	30.000	25.000	50.694	281
Haarlem	21.615	8.745	29.599	201
Haarlemmermeer	31.000	18.291	49.040	365
Heerlen	13.447	7.719	20.692	222
Hilversum	13.940	6.756	19.806	237
Leeuwarden	18.113	15.216	32.644	357
Leiden	35.417	17.796	51.373	433
Lelystad	13.966	8.572	21.246	302
Maastricht	23.509	7.971	30.000	244
Middelburg	5.681	3.132	8.688	189
Nijmegen	42.785	24.811	63.935	406
Rotterdam	90.000	122.000	192.000	320
's-Gravenhage	63.228	50.808	105.024	221
's-Hertogenbosch	20.397	15.339	33.923	254
Sittard-Geleen	15.158	13.879	28.662	295
Tilburg	23.444	13.016	36.199	181
Utrecht	46.520	33.311	70.487	256
Venlo	14.994	9.358	23.636	256
Zaanstad	21.822	10.460	30.562	219
Zoetermeer	25.997	10.041	34.847	298
Zwolle	18.139	11.629	29.040	262
Laagste	5.681	3.132	8.688	181
Gemiddelde	42.260	36.134	74.159	257
Hoogste	90.000	122.000	192.000	433

Legenda:

Relatief hoog	
Rond de mediaan	
Relatief laag	

Tabel 7 Tariefdifferentiatie OZB

	Tarief woningen	Tarief niet-woningen	Tariefdifferentiatie	Tijdvakpercentage	Benutting mogelijkheid differentiatie
Alkmaar	3,71	7,22	195%	217%	86%
Almere	4,54	8,15	180%	180%	94%
Amersfoort	5,15	10,62	206%	198%	99%
Amsterdam	2,58	6,61	256%	256%	96%
Apeldoorn	3,95	8,48	215%	206%	99%
Arnhem	7,51	11,01	147%	nb	nb
Assen	4,68	8,28	177%	177%	95%
Breda	3,39	5,51	163%	163%	94%
Delft	4,65	8,48	182%	192%	90%
Dordrecht	4,50	8,01	178%	178%	95%
Ede	4,02	6,56	163%	163%	94%
Eindhoven	3,28	6,61	202%	192%	100%
Emmen	7,08	10,28	145%	145%	93%
Enschede	6,02	12,16	202%	209%	92%
Groningen	6,30	12,53	199%	189%	100%
Haarlem	3,66	6,25	171%	171%	94%
Haarlemmermeer	3,97	7,80	196%	208%	90%
Heerlen	5,42	7,98	147%	nb	nb
Hilversum	3,37	5,30	157%	157%	94%
Leeuwarden	8,54	15,86	186%	nb	nb
Leiden	7,83	14,91	190%	190%	95%
Lelystad	6,84	11,52	168%	169%	94%
Maastricht	4,56	7,80	171%	171%	95%
Middelburg	4,09	7,57	185%	175%	100%
Nijmegen	7,31	16,62	227%	218%	100%
Rotterdam	5,46	10,95	201%	203%	94%
's-Gravenhage	3,78	8,34	221%	221%	95%
's-Hertogenbosch	3,83	8,63	225%	225%	96%
Sittard-Geleen	nb	nb	nb	nb	nb
Tilburg	3,33	6,21	186%	186%	95%
Utrecht	4,49	7,99	178%	178%	95%
Venlo	5,39	8,69	161%	152%	100%
Zaanstad	4,54	9,02	199%	199%	95%
Zoetermeer	6,25	10,79	173%	163%	100%
Zwolle	4,88	9,16	188%	189%	94%
Laagste	2,58	5,30	145%	145%	86%
Gemiddelde	4,62	8,95	198%	200%	95%
Hoogste	8,54	16,62	256%	256%	100%

Legenda:

Relatief hoog	
Rond de mediaan	
Relatief laag	

Tabel 8 Reinigingsheffing huishoudens

Tarief éénpersoonshuishouden		Tarief meerpersoonshuishouden		Mutatie tarief meerpersoonshuishouden t.o.v. 2004		Bruto opbrengst (duizenden euro's)		Bruto opbrengst per woonruimte		Tarief meerpersoonshuishouden bij kostendekking*	
Tariefsysteem											
Alkmaar	Huishoudensomvang	145,20	227,64	0,0%	8.227	185	100,0%	227,64			
Almere	Vastrecht	276,84	276,84	1,5%	18.500	268	100,0%	276,84			
Amersfoort	Vastrecht	240,72	240,72	-5,5%	13.395	224	100,0%	240,72			
Amsterdam	Huishoudensomvang	214,41	277,50	5,1%	83.443	225	100,0%	277,50			
Apeldoorn	Bakinhoud en ledigingen	157,08	240,05	-7,3%	15.613	240	100,0%	240,05			
Arnhem	Huishoudensomvang	120,72	162,96	4,7%	9.653	149	52,0%	313,38			
Assen	Huishoudensomvang	207,24	278,16	0,0%	6.944	264	100,0%	278,16			
Breda	Huishoudensomvang	251,40	299,76	1,8%	20.304	251	95,8%	313,03			
Delft	Huishoudensomvang	196,22	307,15	1,0%	9.765	223	100,0%	307,15			
Dordrecht	Vastrecht	224,76	224,76	6,4%	11.683	207	100,0%	224,76			
Ede	Huishoudensomvang	235,44	285,48	0,0%	10.715	258	100,0%	285,48			
Eindhoven	Huishoudensomvang	158,00	265,00	2,3%	20.910	204	94,0%	281,85			
Emmen	Huishoudensomvang	238,80	272,76	9,1%	11.676	243	100,0%	272,76			
Enschede	Huishoudensomvang	256,44	290,40	3,4%	17.932	271	100,0%	290,40			
Groningen	Vastrecht	279,12	279,12	2,0%	22.217	252	100,0%	279,12			
Haarlem	Huishoudensomvang	159,90	265,52	-1,0%	15.633	217	100,0%	265,52			
Haarlemmermeer	Naar bakinhoud	187,22	205,82	0,0%	11.229	198	100,0%	205,82			
Heerlen	Huishoudensomvang	199,92	296,16	0,0%	10.413	219	89,2%	332,02			
Hilversum	Huishoudensomvang	169,75	281,35	-6,0%	8.213	205	100,0%	281,35			
Leeuwarden	Huishoudensomvang	258,00	296,00	5,0%	11.873	283	100,0%	296,00			
Leiden	Geen heffing	0,00	0,00	0,0%	0	0	0,0%				
Lelystad	Huishoudensomvang	227,64	269,04	1,7%	7.170	242	96,0%	280,25			
Maastricht	Aantal zakken	202,41	239,19	4,7%	12.222	206	100,0%	239,19			
Middelburg	Naar bakinhoud	222,37	222,37	0,0%	4.839	230	100,0%	222,37			
Nijmegen	Aantal zakken	13,71	41,20	13,2%	2.770	38	17,3%	238,12			
Rotterdam	Vastrecht	226,92	226,92	1,7%	60.800	203	100,0%	226,92			
's-Gravenhage	Huishoudensomvang	234,36	274,92	3,7%	55.840	233	100,0%	274,92			
's-Hertogenbosch	Huishoudensomvang	203,40	265,20	-1,3%	15.680	257	100,0%	265,20			
Sittard-Geleen	Naar gewicht	197,42	259,85	1,6%	12.074	275	100,0%	259,85			
Tilburg	Vastrecht	258,30	258,30	-6,8%	22.314	241	100,0%	258,30			
Utrecht	Vastrecht	183,48	183,48	10,4%	20.725	166	78,1%	234,93			
Venlo	Huishoudensomvang	163,46	267,98	-9,3%	9.310	218	100,0%	267,98			
Zaanstad	Vastrecht	233,88	233,88	4,8%	13.916	230	100,0%	233,88			
Zoetermeer	Huishoudensomvang	238,56	269,04	0,0%	12.651	259	89,0%	302,29			
Zwolle	Huishoudensomvang	194,96	243,69	8,9%	11.530	227	100,0%	243,69			
Laagste		0	0	-9,3%	0	0	0%	206			
Gemiddelde		205	245	2,3%	30.663	216	93%	258			
Hoogste		279	307	13,2%	83.443	283	100%	332			

*Doordat gemeenten kosten verschillend toerekenen is de vergelijkbaarheid van dit percentage beperkt.

Leiden kent wel een afvalstoffenheffing, maar het tarief is nul. Maastricht en Nijmegen kennen alleen een tariefsysteem per zak voor restafval; gft-afval wordt gratis afgevoerd. Voor Amsterdam is het gewogen gemiddelde van de tarieven van de deelgemeenten opgenomen.

Bij diftargemeenten, waar het tarief is gerelateerd aan het afvalaanbod, is uitgegaan van landelijke cijfers omtrent het afvalaanbod. In dit Belastingoverzicht wordt rekening gehouden met het feit dat het afvalaanbod in diftargemeenten doorgaans lager ligt dan in gemeenten zonder diftar (zie paragraaf 4.3 en verantwoording).

Legenda:

Relatief hoog

Rond de mediaan

Relatief laag

Tabel 9 Rioolrecht

Gemeente	Tarief afvoerrecht éénpersoonshuishoudens	meerpersoonshuishouden*		Bruto opbrengst (duizenden euro's)	Bruto opbrengst per woonruimte	Tarief aansluitrecht		Kostendeckingspercentage	Kostendeckingspercentage bij aansluitrecht
		Tarief afvoerrecht éénpersoonshuishouden*	Tarief aansluitrecht			Bruto opbrengst t.o.v. 2004	Kostendeckingspercentage**		
Alkmaar	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	90,56	1,5%	4.216	95	100,0%	90,56
Almere	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	89,74	1,4%	18.400	267	100,0%	89,74
Amersfoort	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	0,00	0,0%	0	0	0,0%	nb
Amsterdam	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	107,49	0,0%	44.692	121	97,5%	110,25
Apeldoorn	woz-waarde	73,39	73,39	0,00	Ingevoerd	5.648	87	72,0%	101,93
Arnhem	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	0,00	0,0%	0	0	0,0%	nb
Assen	Vastrecht	171,24	171,24	0,00	2,0%	5.264	200	100,0%	171,24
Breda	Vastrecht	94,92	94,92	0,00	1,8%	7.871	97	94,0%	100,98
Delft	Vastrecht	31,26	31,26	109,05	2,3%	6.578	151	100,0%	140,31
Dordrecht	Huishoudensomvang	0,00	82,56	63,97	7,2%	7.758	138	100,0%	146,53
Ede	Vastrecht	43,32	43,32	86,64	4,1%	6.740	162	100,0%	129,96
Eindhoven	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	122,00	-15,3%	14.000	136	100,0%	122,00
Emmen	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	33,35	0,0%	1.619	34	nb	nb
Enschede	Vastrecht	140,28	140,28	0,00	1,7%	9.767	147	100,0%	140,28
Groningen	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	101,65	4,8%	9.911	113	100,0%	101,65
Haarlem	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	95,15	7,0%	7.199	100	100,0%	95,15
Haarlemmermeer	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	109,00	0,0%	6.404	113	100,0%	109,00
Heerlen	Naar waterverbruik	73,92	73,92	95,40	2,5%	8.080	170	95,0%	178,23
Hilversum	Vastrecht	181,23	181,23	0,00	8,0%	7.105	177	100,0%	181,23
Leeuwarden	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	0,00	0,0%	0	0	0,0%	nb
Leiden	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	0,00	0,0%	326	6	nb	nb
Lelystad	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	0,00	0,0%	0	0	0,0%	nb
Maastricht	Vastrecht	29,69	29,69	85,39	1,0%	10.080	170	100,0%	115,08
Middelburg	Vastrecht	38,88	38,88	105,12	1,5%	3.242	154	100,0%	144,00
Nijmegen	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	75,65	-4,2%	5.800	80	51,5%	147,01
Rotterdam	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	124,35	2,6%	37.552	125	98,7%	125,99
's-Gravenhage	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	83,98	25,6%	21.588	90	100,0%	83,98
's-Hertogenbosch	Vastrecht	37,08	37,08	53,08	6,6%	7.338	120	100,0%	90,16
Sittard-Geleen	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	108,20	2,0%	4.927	112	100,0%	108,20
Tilburg	Vastrecht	21,50	21,50	58,32	-13,4%	9.036	98	100,0%	79,82
Utrecht	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	157,67	8,4%	22.628	182	99,8%	157,99
Venlo	Vastrecht	162,00	162,00	0,00	1,4%	6.694	157	100,0%	162,00
Zaanstad	Vastrecht	160,88	160,88	0,00	5,2%	11.443	189	100,0%	160,88
Zoetermeer	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	0,00	0,0%	158	3	3,0%	nb
Zwolle	Geen afvoerrecht	0,00	0,00	87,15	2,2%	5.194	102	100,0%	87,15
Laagste		0	0	0	-15,3%	0	0	0%	80
Gemiddelde		24	25	74	3,0%	16.593	114	88%	118
Hoogste		181	181	158	25,6%	44.692	267	100%	181

* Waar van toepassing is voor een éénpersoonshuishouden uitgegaan van een waterverbruik van 50 m3 en voor een meerpersoonshuishouden van drie personen van een waterverbruik van 150 m3. Waar tot een verbruik van 250 m3 hetzelfde tarief van toepassing is, spreken we van een vastrecht.

** Doordat de kostentoekening nogal kan verschillen tussen gemeenten, is de vergelijkbaarheid van dit percentage beperkt.

Legenda:

Relatief hoog	
Rond de mediaan	
Relatief laag	

Tabel 10 Parkeerbelastingen

	Bruto opbrengst (duizenden euro's)	Kosten parkeren (duizenden euro's)	"Kostendekking" **
Alkmaar	6.504	5.047	129%
Almere	270	468	58%
Amersfoort	2.733	3.077	89%
Amsterdam	129.776	nb	nb
Apeldoorn	3.400	1.570	217%
Arnhem	4.500	601	749%
Assen	1.080	2.036	53%
Breda	9.364	8.912	105%
Delft	5.007	5.194	96%
Dordrecht	3.588	3.170	113%
Ede	54	600	9%
Eindhoven	7.700	6.000	128%
Emmen	1.683	988	170%
Enschede	4.625	9.497	49%
Groningen	9.090	8.348	109%
Haarlem	nb	nb	nb
Haarlemmermeer	2.022	1.400	144%
Heerlen	1.650	1.456	113%
Hilversum	3.902	3.627	108%
Leeuwarden	2.624	nb	nb
Leiden	6.809	nb	nb
Lelystad	1.800	367	491%
Maastricht	4.900	3.100	158%
Middelburg	3.139	3.229	97%
Nijmegen	11	nb	nb
Rotterdam	42.213	35.722	118%
's-Gravenhage	25.167	16.338	154%
's-Hertogenbosch	10.481	8.751	120%
Sittard-Geleen	3.398	2.597	131%
Tilburg	950	6.264	15%
Utrecht	15.193	14.424	105%
Venlo	4.286	3.543	121%
Zaanstad	1.469	738	199%
Zoetermeer	1.580	1.221	129%
Zwolle	6.954	5.972	116%
Laagste	11	367	9%
Gemiddelde	26.297	9.914	139%
Hoogste	129.776	35.722	749%

* De parkeerbelasting is geen bestemmingsheffing, en dus niet bedoeld om de kosten van parkeren te dekken. De opbrengst vloeit naar de algemene middelen. Doordat de kosten over het algemeen de opbrengst dicht benaderen is de netto opbrengst vrij gering. Doordat de kostentoekening nogal kan verschillen tussen gemeenten, is de vergelijkbaarheid van dit percentage overigens beperkt. Deze vergelijkbaarheid wordt verder beperkt door het feit dat niet alle opbrengsten uit parkeren via belastingen binnenkomen.

Legenda:

Relatief hoog	
Rond de mediaan	
Relatief laag	

Tabel 11 Secretarie

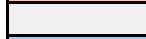
	Paspoort	Rijbewijs	Uittreksel GBA
Alkmaar	38,80	40,50	7,50
Almere	38,80	49,00	10,50
Amersfoort	38,80	30,50	7,70
Amsterdam	38,80	45,00	10,20
Apeldoorn	38,83	31,45	6,61
Arnhem	38,80	41,20	8,00
Assen	38,80	28,85	10,20
Breda	38,80	32,90	6,30
Delft	38,80	30,90	8,25
Dordrecht	38,83	47,64	8,45
Ede	38,80	30,00	8,20
Eindhoven	38,80	24,50	5,80
Emmen	38,83	35,00	4,80
Enschede	38,83	45,20	7,50
Groningen	38,80	48,50	10,60
Haarlem	38,80	31,00	7,10
Haarlemmermeer	38,80	27,15	7,60
Heerlen	38,80	31,00	6,50
Hilversum	38,83	33,10	10,00
Leeuwarden	38,80	43,75	10,20
Leiden	38,83	49,40	10,20
Lelystad	38,80	40,65	6,60
Maastricht	37,95	37,55	7,22
Middelburg	38,83	27,80	7,00
Nijmegen	38,83	28,70	7,50
Rotterdam	38,83	40,95	5,70
's-Gravenhage	38,83	43,35	5,18
's-Hertogenbosch	38,83	32,35	8,25
Sittard-Geleen	38,83	40,95	8,93
Tilburg	38,83	39,50	7,64
Utrecht	38,80	41,15	9,60
Venlo	38,83	21,00	11,60
Zaanstad	38,83	37,40	7,90
Zoetermeer	38,83	33,85	5,65
Zwolle	38,83	56,21	13,28
Laagste	37,95	21,00	4,80
Gemiddelde	38,80	38,87	7,94
Hoogste	38,83	56,21	13,28

Legenda:

Relatief hoog

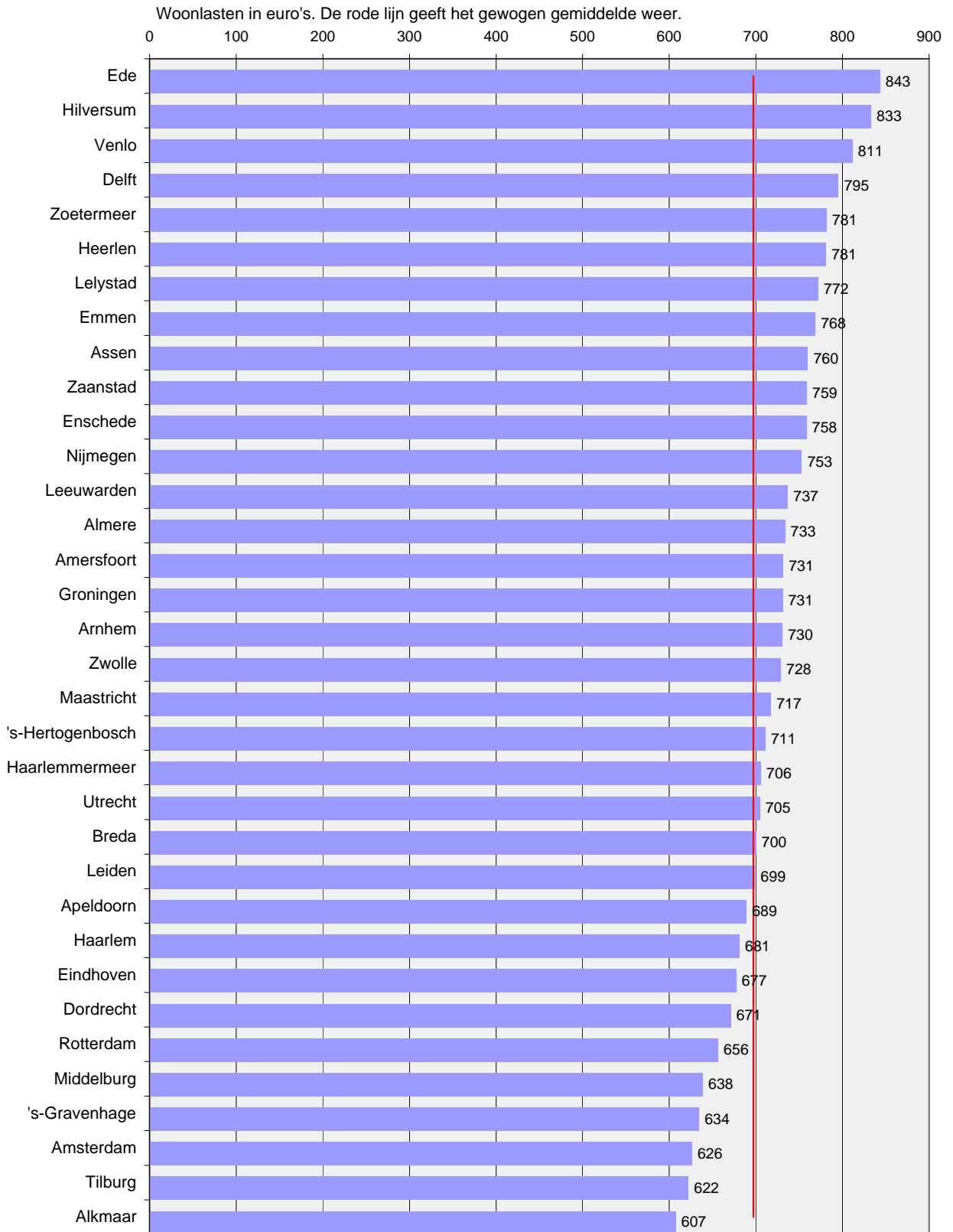
Rond de mediaan

Relatief laag

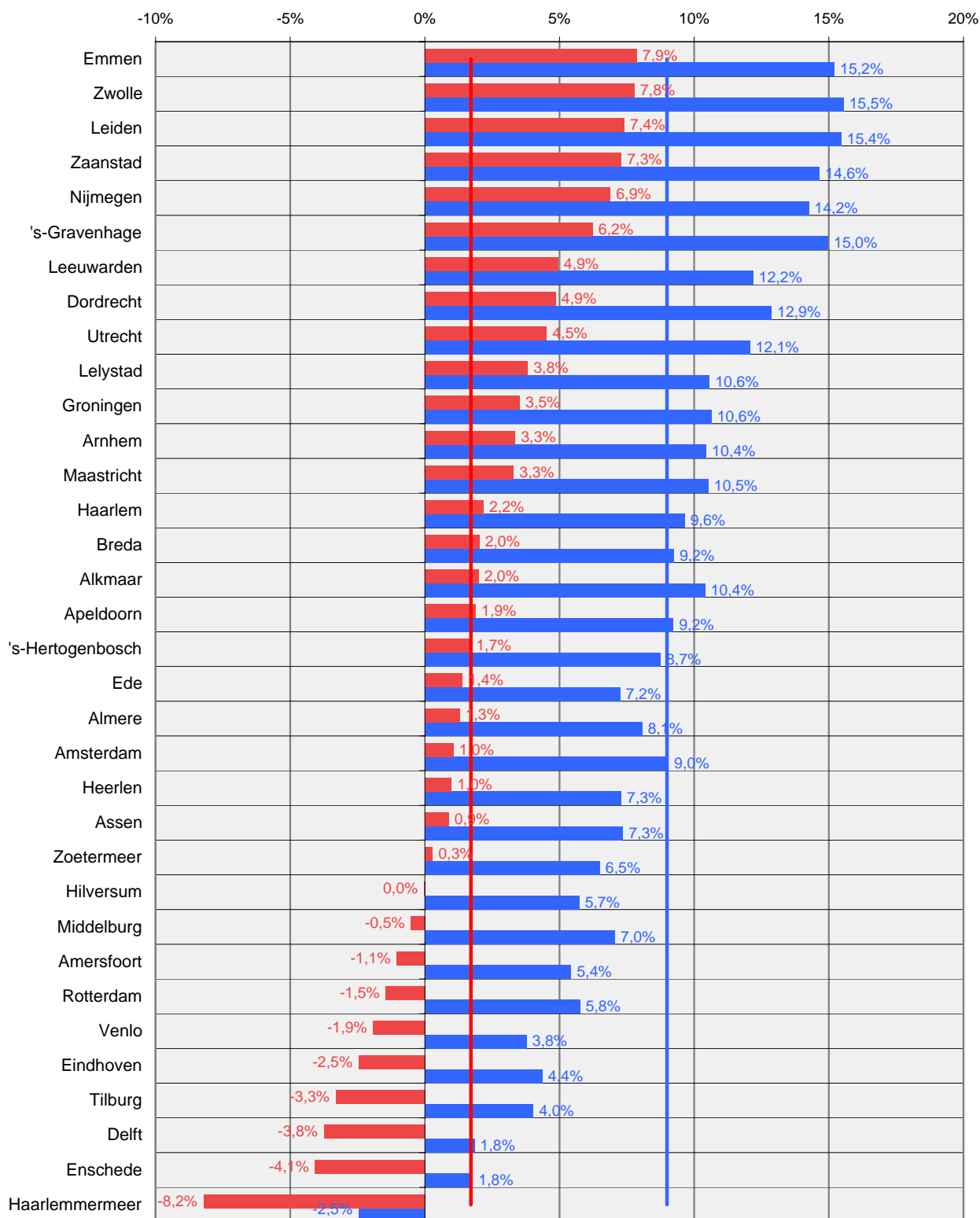

Figuur 1 Woonlasten 2005

Figuur 2 Mutatie woonlasten 2004-2005

Blauw: mutatie inclusief effect afschaffing Zalmsnip; Rood: mutatie gecorrigeerd voor afschaffing Zalmsnip. De lijnen geven gewogen gemiddelden weer.

Edities van het Belastingoverzicht grote gemeenten van vóór 2003 zijn te bestellen bij de VNG-uitgeverij. Met ingang van 2003 verschijnt het Belastingoverzicht in de reeks COELO-rapporten.

Verkrijgbaar in de reeks COELO-rapporten:

- 94-1 M.A. Allers, C.A. de Kam, *Advies over de kostentoedeling van waterschappen*, 1994.
- 95-1 M.A. Allers, C.G.M. Sterks, *Naar een geïntegreerd stelsel voor gesubsidieerde arbeid? Evaluatie van de voorstellen van de commissie Houben*, 1995.
- 95-2 M.A. Allers, *Inkomenseffecten van het gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid*, 1995.
- 96-1 C.G.M. Sterks, M.A. Allers, *Herziening van de financiële verhouding en de lokale lastendruk*, 1996.
- 96-2 M.A. Allers, *Financiële gevolgen van de verruiming van het kwijtscheldingsbeleid van de gemeente Groningen*, 1996.
- 96-3 M.A. Allers, *Profijt van de gemeentelijke overheid. De invloed van het gemeentebeleid op de koopkracht van de minima in Groningen*, 1996.
- 96-4 M.A. Allers, *De Armoedenota en het minimabeleid in de gemeente Delfzijl*, 1996.
- 96-5 C.A. de Kam, M.A. Allers, *Om de loongrens. Verkenning van gevolgen van grondslagversmalling bij de premieheffing voor de Ziekenfondswet*, 1996.
- 97-1 M.A. Allers, *Tariefdifferentiatie in de OZB en de fiscale concurrentiepositie van de gemeente Groningen*, 1997.
- 97-2 C.G.M. Sterks, *Alternatieven voor milieuleges*, 1997.
- 97-3 M.A. Allers, *Gemeentelijke woonlasten voor water- en walbewoners vergeleken*, 1997.
- 97-4 A.J.W.M. Verhagen, *Criteria aan de verdeelmaatstaven van specifieke uitkeringen*, 1997.
- 98-1 M.A. Allers, *De invloed van de burger op de gemeentelijke belastingdruk*, 1998.
- 99-1 M.A. Allers, *Gemeentelijk minimabeleid en armoedeval*, 1999.
- 99-2 M.A. Allers, *Armoedebeleid en armoedeval in Vlaardingen*, 1999.
- 00-1 A.J.W.M. Verhagen, *COELO-Overzicht specifieke uitkeringen 1999, 2000*.
- 00-2 M.A. Allers, *Armoedebeleid en armoedeval in Soest*, 2000.
- 00-3 K. Grit, *Dynamiek van de lokale overheid. Economisering in Tilburg*, 2000.
- 00-4 M.A. Allers en A. Veenkamp, *Een woonlastenfonds voor Groningen?*, 2000.
- 00-5 M.A. Allers, *Armoedebeleid en armoedeval in Alphen aan den Rijn*, 2000.
- 00-6 M.A. Allers, *Armoedeval in Amsterdam, 2000-2001*, 2000.
- 00-7 M.A. Allers, *Het decentrale belastinggebied, de kwaliteit van de lokale afweging en de politieke participatie*, 2000.
- 01-1 A.J.W.M. Verhagen, *Voorstel voor wijziging van de Financiële-verhoudingswet en enkele andere wetten*, 2001.
- 02-1 E. Gerritsen, M.A. Allers, *Weerstandsvermogen en vermogenspositie gemeente Apeldoorn*, 2002.
- 02-2 E. Gerritsen, *Begrotingsvergelijking gemeente Zaanstad*, 2002.
- 02-3 M.A. Allers, *Armoedebeleid en armoedeval in Heerlen*, 2002.
- 02-4 M.A. Allers, *Herverdeeleffecten van de voorgenomen afschaffing van de OZB op woningen*, 2002.
- 02-5 E. Gerritsen, *Stille reserves van gemeenten*, 2002.
- 03-1 M.A. Allers, *Belastingoverzicht grote gemeenten 2003*, 2003.
- 03-2 M.A. Allers, *Koopkrachteffecten van afschaffing van de gebruikersheffing van de OZB op woningen*, 2003.
- 03-3 C. Hoeben, *Wie betaalt wat? kostentoedeling bij waterschappen*, 2003.
- 04-1 M.A. Allers, *Belastingoverzicht grote gemeenten 2004*, 2004.

- 04-2 M.A. Allers, *Financiële gevolgen van maximering van de OZB-tarieven*, 2004.
- 04-3 E. Gerritsen en C.G.M. Sterks, *Kostenontwikkeling in de waterketen 1990-2010*, 2004.
- 04-4 M.A. Allers en C. Hoeben, *Achtergronden van tariefstijgingen van gemeentelijke belastingen*, 2004
- 04-5 C. Hoeben en E. Gerritsen, *Gevolgen invoering waterketentarieef voor de lastenontwikkeling van huishoudens*, 2004
- 05-1 C. Hoeben en E. Gerritsen, *Gevolgen van ontwikkelingen in de waterketen voor de lastendruk van huishoudens*, 2005

Bovenstaande rapporten kunnen worden gedownload van internet (www.coelo.nl), of besteld bij COELO, postbus 800, 9700 AV Groningen, telefoon 050 3637018.

Andere COELO-uitgaven:

Diverse auteurs, *Atlas van de lokale lasten*. Verschijnt jaarlijks sinds 1997.

E. Gerritsen en M.A. Allers, *Decentrale Overheden in Balans? Een atlas van de vermogensposities van de decentrale overheden*, April 2001.

M.A. Allers en J. den Heeten, *Armoedeval: is ontsnappen mogelijk?*, COELO/SGBO, bundel bij het gelijknamige symposium te Leeuwarden, 20 maart 2000.

Meer informatie over COELO en COELO-publicaties is beschikbaar op internet: www.coelo.nl